Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 10. V LJUBLJANI, petek, 13. januarja 1928. Posamezna številka Din 1·—. LETO V.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelje in praznike.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.
UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.
TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Ponos brez cene.

Kakor v vseh poklicih, tako je tudi med politiki vse polno ljudi, ki bi radi veljali kot več, kakor pa so. Za politika je to samopovzdigovanje še zlati razumljivo, ker je pač treba volivcu sugerirati, da se bo svet podrl, če ne bo volil njega. Ne trpe pa vsi politiki na tej megalomani bolezni, temveč običajno tisti najbolj, ki imajo za to najmanj vzroka, ki ne morejo pokazati prav nobenega uspeha. Zakaj politiku, za katerega govore dejanski uspehi, ni treba poniževati se do prazne samohvale. To žalostno dolžnost imajo le oni, ki ne morejo nič pokazati, ali kvečjem nad vse sijajne polomije.

Med temi politiki ponosa brez cene so na zlasti odličnem mestu oni od naše SDS. Silno so ponosni na svoje voditeljstvo in ponašajo se kot gospodje, katerim vsi drugi ne sežejo niti do gležnjev. Samo od zgodaj doli gledajo na ljudi, ki niso tudi v položaju političnega prvaka in ponosno se trkajo na prsa, da so od široke ceste. Odveč je še naglasiti, da ta gospoda vse zna in da je kratkomalo slovenskemu narodu nenadomestljiva potreba. Toda če pobližje pogledamo vse te gosposke politike, potem vidimo, da je vsa ta samozavest in ves ta ponos samo brezupno zakrivanje popolnoma brezuspešne politike in lastne nesposobnosti. Mislimo seveda pri tem le na sposobnosti, ki upravičujejo do mesta političnega voditelja.

Glavni ponos teh esdeesarskih politikov je njih tisk. Toda niti tu ne drži. Tavali bi v neorientiranosti, kakor so tavali, dokler jih ni neki gospod opozoril na pariški »Matin« in njegovega podlistkarja Zevacca. In s tem se je pričela kariera. Pa niti do nje ne bi prišlo, če se ne bi našli ljudje, ki so dajali za njih tisk denarje drugih. In tako je prišel esdeesarski tisk do svoje razširjenosti.

Drugo vprašanje pa je, kam ta tisk vodi slovenski narod. Tu pa se pričenja poglavje o deficitu, ki je za maloštevilen slovenski narod naravnost strahoten. Pred kratkim so morali gospodje, ki zelo dobro poznajo položaj slovenskega književnega trga, konstatirati, da je nemogoče prodati niti najboljše knjige. In vzrok? Ker širijo slovenski časopisi tako strahovito plitvost in površnost, da je postala polnaobraženost splošna bolezen. Ko prečitajo ljudje vodilni slovenski list, mislijo, da znajo vse, ker vedo za vse svetovne škandale. Od tega pa jim je pogled zastrt, da ne vidijo bistva nobene stvari.

In zato pada politična naobrazba našega naroda in počasi bo obstajala le še v deklamaciji nerazumljenih in vrhu tega že stokrat zastarelih »šlagerjev«. Iz tega pa nujno izvira, da tudi ne znamo več voditi boja za svojo gospodarsko osamosvojitev. Politika nam ni več sredstvo za izboljšanje našega gmotnega stanja, temveč samo orožje za medsebojno pobijanje.

Tako je tudi mogoče, da si sme privoščiti naša slovenska politika take vrtoglavosti in breznačelnosti, nad katerim bi morali obupati celo analfabeti. Tisti, ki so nekoč z največjim cinizmom preganjali vsakogar, ki je samo pomislil o posledicah avtonomizma, psujejo danes druge, češ da so premalo za avtonomijo, se šopirijo danes kot njeni zagovorniki. In sličnih primerov je na kupe.

Zato pa bi esdeesarski politiki s ponosom brez vsake cene mnogo boljše storili, če bi se vsaj enkrat v letu vprašali, kam vendar vodijo slovenski narod, mesto da samega sebe povzdigujejo. Morda bi se jim danes vendarle zasvetilo, da ni dosti, če vodijo narod samo v svojo stranko, temveč da je dolžnost voditelja malo večja.

In morda bi se potem tudi spomnili, da so kazali slovenskemu narodu pot samo z besedolomstvom, z bančnimi polomi, slepim podpiranjem centralizma, brutalnim preganjanjem političnega nasprotstva, do viška prignanim osebnim bojem, dosledno izvajano propagando površnosti in sličnimi deficiti. Iz tega pa naj nastane napredek slovenskega naroda?

Res, silne vzroke imajo ti žalostni politiki, da se postavljajo kot voditelji naroda! Kaj ne bi bilo slovenskemu narodu prihranjeno, če ne bi nikdar imel te časti, da bi občutil njih voditeljske sposobnosti!

Ekspoze železniškega ministra.

Beograd, 13. januarja. Na včerajšnji seji finančnega odbora, ki se je vršila popoldne, je imel prometni minister **Milosavljević** daljši ekspozé. Omenil je najprej, da je njegov proračun prešel tri faze: Najprvo je bil izdelan v prometnem ministrstvu. Tam so sestavili proračun tako, da je bilo poskrbljeno za vse potrebe. V drugi in tretji fazi pa je bil ta proračun skrčen za 1240 milijonov dinarjev. Če bi bil ostal proračun cel, potem bi bil res izraz naše prometne politike. Tako pa se bodo morale prometne potrebe pokriti iz posojila. Današnji proračun znaša 2.582,380.500 dinarjev, torej za 4 milijone več kakor lanski. To zvišanje je absolutno nezadostno. — V teku prihodnjega proračunskega leta bo otvorjenih 103 km novih prog normalnega tira, in sicer: Kragujevac — Kraljevo, Prokuplje — Karšumlja, Krapina—Rogatec ter Bakar — luka Kraljevica in pa 55 km železnice z ozkim tirom. — Lani je reduciral 2000 uradnikov, treba pa jih bo reducirati še 1035. — Obnoviti bo treba železniški park in železniško mrežo. V ministrstvu je že izdelan načrt o tem. Vsa popravila se bodo izvršila v 3 ali 4 letih. Za premog je stavljena v proračun silno nizka vsota; prav tako za olje in za rezervne dele. Glede na to označuje minister proračunski predlog za fiktiven in nerealen.

Od l. 1919 pa do 1924 se je uporabilo za obnovo obstoječih železniških prog 274 milijonov Din, za izmenjavo tračnic pa se je porabilo 130 milijonov Din. Na progi Beograd—Niš—Skoplje je bilo izmenjanih 357 km tračnic, na bosenskih železnicah pa 140 km. To leto se bodo izmenjale tračnice na progi Split in Šibenik—Knin v dolžini 120 km. Na tej progi morajo brzi vlaki zdaj voziti le z brzino 20 km na uro. To je prava sramota za naš promet, ko to vidijo mnogi tuji gostje, ki prihajajo v našo državo in posečajo našo riviero. Izmenjale se bodo tudi tračnice na progi Karlovac—Sušak. Hkrati se bodo morali popraviti razni mostovi. Železniški most pri Zagrebu na pr. je čisto nemogoč. — V bodoče ne bomo ničesar več dobivali na račun reparacij. Zato bo pa potreben višji proračun. Dosedaj smo dobiil 75 lokomotiv normalnega tira, 8 lokomotiv ozkega tira, 109 potniških voz normalnega tira in 9 ozkega tira in slednjič 346 tovornih voz normalnega in 743 ozkega tira.

Minister govori nato o železniških delavnicah in pravi, da te niso dobre. Edino delavnico prvega reda imamo v Kraljevu, vse druge so drugega in tretjega reda, kajti Madjari so naše kraje zanemarjali. Glede popravila vagonov smo imeli dozdaj slabe izkušnje s privatnimi delavnicami, zato smo delali raje v lastni režiji.

Pri nabavah materijala ni bilo nobenega pravega gospodarstva. Plačevalo se je kar tako tja v en dan.

Minister govori dalje o gradbi železnic in pravi, da je bilo od l. 1919 zgrajenih 517 km železnic normalnega tira, 109 km ozkega tira s 76 cm širine ter 159 km ozkega tira s 60 cm širine, skupaj tedaj okrog 800 km. Z gradbo Jadranske proge in drugih prog se sedaj nahaja v delu 999 km. V Južni Srbiji je bilo zgrajenih 392 km železnice ozkega tira. Po načrtu se mora s krajšimi zvezami vred zgraditi skupaj 1772 km. Načrti raznih drugih prog se pa zdaj že v podrobnostih proučujejo. — Predor pod Ivanjplanino bo dolg 3213 m. Dosedaj je prevrtanih 2000 m. — V ministrstvu opravlja ves posel 92 uradnikov.

Od **Blairovega posojila moramo** dobiti še 30 milijonov dolarjev. V sporazumu s finančnim ministrstvom je uspelo, da so se spremenila določila zakona od leta 1922 o gradbi Jadranske proge Beograd—Višegrad—Kotor tako, da se bodo sedaj najprej gradile najpotrebnejše proge Beograd—Raška—Andrijevica—Kotvi in Beograd—Banjaluka—Sarajevo. Te proge so bolj nujne. Šele kesneje se bo eventuelno začelo s progo Beograd—Višegrad—Kotor. — Prve tranše Blairovega posojila za zgradbo Jadranske proge še nismo prejeli. Zato nam Blairova skupina vrača kontra-obresti po 2·5%, med tem ko mi plačujemo 7%. (Tu nastane v opoziciji velik hrup in vpitje, da na ta način strahovito mnogo izgubimo.) Minister odgovarja, da mi ničesar ne izgubimo, kajti ta denar bi moral, če bi ga imeli brezplodno ležati, ker po zakonu o državnem računovodstvu ne smemo denarja uporabljati za nič drugega nego zato, za kar je po natančnem načrtu namenjen. Vsak čas bomo ta denar lahko potrebovali in po tem ga bomo porabili za Jadransko progo, in sicer po določilih — v proračunu z Blairovo skupino spremenjenega — zakona iz leta 1922. — Minister pripoveduje, kako ga nadlegujejo razni ponudniki posojil in posredovalci, katerih je že sit in ki jih pošilja vedno kar finančnemu ministru.

Minister govori nato o upravi pomorskega in rečnega prometa. V Beogradu se bo zgradilo savsko pristanišče, potrebno pa bo, da se zgradi pristanišče tudi na Donavi. Naš pomorski promet in sploh naše pomorstvo je v zelo slabem stanju. Naša pomorska politika se nikakor ne more izvajati, ker nimamo dovolj denarja. Navzlic temu se bo porabilo 140 milijonov dinarjev iz posojila za najnujnejše potrebe.

O dohodkih železnice pravi minister, da bodo v letu 1927/28 do 1. aprila letos znašali približno 2250 milijonov, t. j. okrog 450 milijonov dinarjev manj, kakor pa je stavljeno v proračun. — O tarifah govore, da so pri nas zelo visoke. Toda naše tarife za premog, drva in apnenec so mnogo nižje kakor kjerkoli v Evropi. Nova potniška tarifa bo stopila v veljavo 1. marca. Cene bodo znižane, tako da pridemo na nivô evropskih tarif. S tem bomo sicer nekaj izgubili, zato bomo pa drugje pridobili.

Za njim se je prijavilo k besedi 11 govornikov. Prvi je dobil besedo dr. Gregor **Žerjav**, ki je kritiziral stanje prometnega osebja, ki da ni zadostno plačano. Nato se bavi z investicijskimi krediti in pravi, da je treba iz proračuna prometnega ministrstva izločiti anuiette raznih posojil in dolgov, da se bodo lahko znižale železniške tarife.

Bavi se nato s **slabimi prometnimi razmerami na slovenskih progah**, ker ni dovolj delovnih moči. Zato se stanje vedno slabša. Prav tako ni dovolj materiala za popravilo železniških prog. Krediti za promet so sploh nezadostni. — Minister ne bi smel vnašati v proračun vsot, ki bodo potrebne radi nameravane komercializacije državnih železnic. Na ta način bi se minister rad izognil kontaktu s parlamentom v vprašanju komercializacije. Dokler ne bo sprejeta uredba o komercializaciji, je treba te kredite izločiti. Vprašanje komercializacije bo treba globlje proučiti. Potrebno bo, da minister svoje stališče v tem vprašanju razloži pred finančnim odborom.

Poslanec govori nato o centralizaciji nabav in pravi, da bo to privedlo do absurdnosti. Na ta način se material le podraži, dobiva pa se prepozno. Malenkosti, ki jih potrebujejo v Zagrebu in Ljubljani, se nabavljajo v Beogradu. To je nezmisel. Zagrebška in ljubljanska trgovska zbornica, Zveza industrialcev v Ljubljani in v Zagrebu, Zveza trgovskih gremijev v Ljubljani in Zveza trgovcev v Zagrebu so naslovile skupno vlogo na predsednika vlade, na prometnega ministra, na finančno ministrstvo in na trgovinskega ministra ter zahtevajo, da se prekliče ta določba iz uredbe od 31. marca.

Dr. Žerjav dalje opisuje, kakšne šikane so izvajali pri oddajanju kolodvorske restavracije v Zagrebu v najem. Najugodnejšemu reflektantu za ta posel so onemogočili udeležbo pri licitaciji, češ da je komunist in nezanesljiv. Na Žerjavovo intervencijo pri predsedniku vlade je ta priznal, da so podatki o tistem reflektantu neresnični in da je dotični neprikoren. Ta pa je bil zaradi takega postopanja ozlovoljen in se ni hotel več udeležiti dražbe. — Dr. Žerjav je grajal dalje posamezne odredbe v proračunu in naglašal končno potrebo, da se Sloveniji čimprej da zveza z morjem z zgraditvijo železnice do proge Zagreb—Sušak.

Nato je govoril dr. **Pavle Čubrović** o razmerih v Črni gori in v Sandžaku, za njim pa dr. **Besarović** o Bosni.

Socialist **Petejan** se je v dolgem govoru bavil v glavnem s položajem prometnega delavstva v Sloveniji in zahteval zboljšanje njih stanja. Kritiziral je tudi posamezne postavke proračuna.

Nato je bila ob 8. zvečer seja zaključena in naslednja napovedana za danes ob 10. dopoldne z nadaljevanjem včerajšnje razprave o prometnem ministrstvu, katerega proračun bo danes izglasovan. — Določeno je bilo dalje, da pride v soboto na vrsto ministrstvo za socialno politiko, v nedeljo poljedelstvo, v ponedeljek agrarna reforma in izenačenje zakona, v torek trgovina, v sredo pošta, v četrtek pa gozdi in rudniki. Od 20. do 23. t. m. se bo razpravljalo proračun finančnega ministrstva, o rezervnih kreditih, o proračunu dohodkov in o finančnem zakonu.

SVOBODNI PAS V TRŽAŠKI LUKI BO RAZŠIRJEN.

Trst, 13. januarja. Gospodarski svet je izdelal obširen elaborat, v katerem predlaga vladi, da se razširi sedanji svobodni pas v tržaški luki.

BOLGARSKA DOBI SVOBODNO LUKO V DEDEAGAČU.

Atene, 13. januarja. Kakor se doznava s službene strani, se bodo kmalu začela pogajanja med Grčijo in Bolgarijo za ureditev vseh spornih vprašanj. V prvi vrsti bo vzeto v razpravo vprašanje izhoda Bolgarije na Egejsko morje. Trde, da je grška vlada pripravljena, dovoliti Bolgariji znatne koncesije, da jo omogoči uvoz in izvoz trgovskega blaga preko Dedeagača. V tej luki naj bi Bolgarija dobila svoboden pas. Pogajanja se bodo vršila v Sofiji.

Nov cekin!

Zmagonosno poročajo esdeesarski listi, da je povzel gospod dr. Žerjav novo atako za izenačenje davkov in sicer z zahtevo, da se čim preje določijo nove davčne stopnje, ker je vlada že pristala na odpravo dohodnine.

Ker smo vajeni, da iz Žerjavovih akcij nastajajo samo narobe - cekini, smo skeptični tudi proti njegovi akciji in prepričani smo celo, da bodo slovenski davkoplačevalci še pošteno kleli, ko bodo mesto dohodnine dobili davčne stopnje.

Stari davki so vedno boljši od novih pravi ljudstvo in vsaj v davkih ima ljudstvo toliko izkušenj, da se sme reči: ljudski glas, božji glas Prednost starih davkov je namreč v tem, da so se tekom časa vse njih glavne trdote unesle in da jih je življenje s svojim vedno odločilnim pritiskom omililo.

Novi davki pa uplivajo z vso trdoto in neizogibno prinašajo nove krivice. Ne more biti razrez davka po novih določbah takoj pravilen, temveč treba je dolgoletnih pritožb, predno prodere pritožba davkoplačevalca.

Je pa še druga in še bolj tehtna stvar, da se novih davčnih stopenj prav zelo bojimo. Pri davkih je tako, kakor pri vsaki drugi stvari. Kadar se znova določujejo cene kaki stvari, se navadno cene nekaj povišajo. Dražje je vedno rajše, cenejše pa le po konkurzu. Že celo pa se bo to zgodilo, kadar ima besedo finančni minister. Vsa proračunska razprava v finančnem odboru dokazuje. da ima finančni minister premalo denarja na razpolago. Jasno je zato, da bo uvedbo novega davčnega sistema uporabil v to, da svoje dohodke zviša, to je, da poveča davke. In tako bo izenačenje davkov za nas samo povečanje davkov in samo želeli bi, da bi imel prav dr. Žerjav, ki se trudi za novo obdavčenje, ne pa mi, ki smo za stare davke in za dohodnino.

Pa še na nekaj bi zopet opozorili. Če odpade dohodnina, potem bodo prosti davka vsi milijonarji, ki nimajo nobene vidne posesti. Marsikdo bo zato vsled novega obdavčenja opustil vsako investiranje denarja v industrijske ali podobne svrhe, temveč bo denar raje vložil v banko in lepo živel od obresti in brez davkov. Vsi oni reveži s stalno plačo, vsi oni kmetje, trgovci, obrtniki in industrijci, ki svojega imetja ne morejo skriti, pa bodo plačevali davek za one, ki nič ne delajo in žive lepo kot rentierji. In tako bodo ti dvakrat udarjeni. Prvič bo uvedba davčnih stopinj povečala davek, ki ga imajo plačevati pokrajine, seveda v prvi vrsti prečanske, drugič pa bodo udarjeni, ki bodo plačevali oni izpadek davkov, ki bo nujno nastal, ko milijonarji ne bodo več plačevali progresivne dohodnine.

Nam je silno žal, da nimamo niti enkrat te vesele prilike, da bi pohvalili politiko dr. Žerjava. Pa pri najboljši volji moramo konstatirati, da gleda iz te politike vedno le narobe - cekin. In prav močno se bojimo, da je tako tudi z davčno politiko dr. Žerjvaa in da nam bodo davkoplačevalci vse to potrdili, ko bodo plačevali davke po novem.

Ta članek je bil napisan, ko vlada še ni predložila davčnemu odboru svoj predlog o novih davčnih stopnjah. Sedaj je ta predlog predložen in naša izvajanja so v polni meri potrjena.

Šest davčnih oblik bo v bodoče in sicer davki na zemljo in zgradbe, podjetja, obrt in samostojne poklice, rente, društveni davek in davek na plače. Vsi ti davki bodo privišani, odpadla pa bo dohodnina, ki pa bo za vse one, ki ne morejo nič skriti, v novi obliki prišla zopet na dan.

Posledica vsega tega bo, da bodo prosti davka le oni milijonarji, ki nič ne delajo in samo strižejo kupone.

Beograd ve, kaj dela. Morda ve tudi dr. Žerjav kaj dela. Na vsak način pa nič ne ve, kaj dela oni slovenski davkoplačevalec, ki je navdušen, ko sliši, da ne bo več dohodnine.

Boste že še videli, kako žalostna bo druga plat — cekina.

Politične vesti.

= **Pred kongresom demokratske stranke.** Značilno je, da vlada v javnosti za demokratski kongres, ki se prične v nedeljo, zelo malo zanimanja. Dočim so preje vsaj esdeesarski listi napovedovali naravnost senzacionalne stvari, ki bodo posledice odločnega nastopa gospoda Davidovića in tovarišev, molče sedaj celo ti. Stvar je nad vse razumljiva, ker javnost že ve, kako treba oceniti vse tirade o energični borbi davidovićevcev proti vladi. Najprej mnogo hrupa, potem pa zaupnice na vse strani. »Mnogo hrupa za nič,« kakor bi dejal Shakespeare. In tako bo tudi sedaj. Razlika bo le v tem, da demokrati bodo sedaj nastopili z bolj konkretnimi zahtevami in tudi lažje izvedljivimi. Kajti dokler ni sprejet proračun ne bo nobenih izprememb v vladi in zato bomo mogli še nekaj časa nagajati »Slovenskemu Narodu« in drugim velikanom od esdeesarskega tiska z vprašanjem: Kaj je s toliko napovedano vladno krizo.

= **Afera dr. Kežmana.** Zadnji »Narodni Val« opisuje afero dra Kežmana. Da bi mogla HSS plačati bivšo Prpićevo palačo, ki se sedaj imenuje Seljački dom, je bilo sklenjeno, da smejo uporabiti poslanci HSS svoje dnevnice le tedaj, kadar so v Beogradu, vse druge dnevnice pa izročiti stranki. Tega sklepa pa se poslanci niso držali in zato je bilo kasneje sklenjeno, da mora vsak poslanec izročiti tretjino dnevnic, to je 3000 Din mesečno stranki. Prvi mesec so v resnici vsi poslanci izpolnili ta sklep in samo eden je ostal dolžan 700 Din. Drugi mesec pa trije poslanci niso plačali in med njimi tudi dr. Kežman. Dočim pa sta se oba druga poslanca opravičila, je izjavil Kežman, da tega denarja ne da, tudi če bi ga mogel. Zato je bilo sklenjeno, da bo vodstvo HSS o tej izjavi sklepalo. (Kakor smo poročali včeraj, je vodstvo sklenilo, da ono samo ne bo nič ukrenilo proti dr. Kežmanu, temveč prepušča to okrajnim organizacijam v Kežmanovem volivnem okraju, ki so tudi že pozvale Kežamna, da odloži mandat.) Da bi okrajne organizacije tem sigurneje nastopile proti Kežmanu, objavlja neki radićevec v »N. V.« grehe Kežmana. Ta ima še neporavnane račune iz Amerike. Živi čisto gosposko in obeduje v zagrebški »Esplanadi«, kjer velja kosilo do 200 dinarjev, kava pa 16 Din. Seveda mu potem poslanske dnevnice ne zadostujejo. A ne samo to. V »Esplanadi« se dogovarja s srbskimi politiki, ki gulijo hrvatskega kmeta. Obračun HSS s Kežmanom je torej popolen in čaka ga usoda Nikića. — Seveda pa je jasno, da bi bil Kežman še danes brez greha, če bi ostal lepo tiho in se ne predrznil kritizirati vodstvo HSS. Ker pa je to storil, so prišli nakrat na dan vsi njegovi grehi, dočim preje niso ti grehi nikogar vznemirjali. Taka je namreč pri nas politična morala.

= **Radićevci in vstop v vlado.** Beograjske »Novosti« objavljajo razgovor z nekim vodilnim radićevskim poslancem glede vstopa seljačke - demokracije v vlado. Med drugim je izvajal poslanec, če je seveda reprodukcija v »Novostih« točna: HSS hoče vstopiti v vlado Velje Vukičevića, toda pod gotovimi pogoji. Vstopili bi v vlado, ker se nahaja naš delovni narod pred katastrofo in sedanja vlada ni dovolj močna, da bi mogla dati pravo pomoč. Zato je treba moč vlade potencirati. Mi smo proti vladi Vukičevića in bomo proti njej, če bo delala tako ko sedaj. Pričakovali smo, da bo g. Davidović izvedel energično akcijo, pa smo se razočarali. Položaj je danes v vseh klubih takšen, da ni pričakovati koristnejših izprememb. Narod pa izgublja vero v parlament in da to vero obnovimo, smo pripravljeni tudi na žrtve. Naši pogoji niso težki. Zahtevamo, da se takoj izvede izenačenje zakonodaje, da se poleti vrše občinske volitve in da se sprejme zakon o likvidaciji kmetskih dolgov. Nadalje zahtevamo, da se uporabi posojilo le za najbolj potrebne stvari in da se takoj stori vse potrebno, da narod ne umre v nekaterih krajih od lakote. Tudi Pribičević bo moral vstopiti v vlado in mi to zahtevamo. Vsa akcija izvira iz demokratskih vrst, ker Ljuba Davidović želi, da pridemo v vlado. Po mnenju radićevskega poslanca se bo vse to kmalu izvršilo, ker da je vprašanje vstopa HSS v vlado že načelno rešeno.

= **»Nuova Antologia« o Marinkovićevi izjavi.** V zadnji številki »Nuove Antologie« je izšel članek o odnošajih med Jugoslavijo, Albanijo in Italijo, ki je vzbudil največjo pažnjo italijanskih listov in številne komentarje. Članek je bil objavljen s psevdonimom »Verax«, pod katerim imenom se krije visoka italijanska osebnost. V članku se navaja zgodovina odnošajev med Italijo in Jugoslavijo, začenši od Londonskega pakta pa do zadnje izjave dr. Marinkovića v finančnem odboru. Zlasti temu govoru posveča »Verax« veliko pažnjo. Člankar pravi, da je bil govor dr.-a Marinkovića miroljuben in povdarja njegovo zmerno in prijateljsko intonacijo. Marinković je dejal, pravi Verax, da je njegova trdna volja, da spoštuje neodvisnost in integriteto Albanije in v istem smislu se je izjavil nekaj kasneje tudi dr. Laza Marković v Ženevi. **Kaj more Italija zahtevati več?** Samo eno edino stvar in to je, da jugoslovenski narod in vlada resneje in konkretnejše dokažejo, da bodo uničili vse, kar je moralo vzbuditi med Italijani vznemirjenje. Jugosalvija mora odpraviti činjenice, ki so v nasprotju s plemenitim sklepom njenega zunanjega ministra in potem bo Italija vzprejela te sklepe najprisrčnejše in jih iskreno tudi izvajala.

= **Italija osvaja vedno bolj Albanijo.** Med albansko vlado in ital. družbo Mazzorana je bila sklenjena pogodba za zgraditev pristanišča v Draču. Stroški so preračunjeni na 8 milijonov zlatih frankov. Če ta vsota ne bi zadostovala, bo plačala primanjkljaj italijanska vlada, ki se je v to obvezala s posebnim pismom ital. poslanika. — Italijanska vlada je dalje preskrbela Albaniji kredit v znesku 200 tisoč zlatih frankov za gradnjo novih šol. Seveda bodo italijanske tvrdke izvedle gradnje.

= **Rastoče nezadovoljstvo med italijanskimi delavci.** Vedno težje življenjske razmere so vzbudile med italijanskimi delavci silno nezadovoljstvo. Brezposelnost raste in je danes že pol milijona delavcev brez vsakega zaslužka. Draginja ne odneha, plače pa so bile zmanjšane in napovedujejo se še nove redukcije plač. Na novoleten dan je prišlo zato v Turinu, italijanskem industrijskem središču do glasnega izraza tega nezadovoljstva. Na tisoče letakov je krožilo po mestu in v njih se je pozdravljalo novo leto, kot leto prebujenja italijanskega naroda. Fašisti so takoj pričeli te letake pleniti in izvršili več hišnih preiskav. Več sto delavcev je bilo tudi aretiranih in zaprtih kot represalije na izdane letake. Novo nezadovoljstvo je nastalo, ko so hoteli plačati industrijalci delavce mesto z gotovim denarjem z boni. Odpor delavcev je bil splošen in nato so morali industrijci opustiti svojo namero. Trde pa, da je plačevanje z boni samo odloženo, ne pa pokopano. Obenem se opaža veliko nezadovoljstvo z voditelji fašistovskih strokovnih organizacij. Delavci trde, da je večina od njih od industrijalcev podkupljena. Glavni centri nezadovoljnega delavstva so v Genovi, Spezziji, Turinu, Milanu, Trstu ter v industrijskih krajih. — Niso pa zadovoljni niti industrijalci, ker morajo plačevati prevelik strankarski davek. V Modani so zato nekateri trgovci in industrijalci izstopili iz »fascia«.

= **Romunija na razpotju.** Madgearu, glavni tajnik rumunske kmečke stranke, je na prehodu skozi Paris izjavil, da se nahaja Romunija pred razpotjem: ali v diktaturo ali pa nazaj v parlamentarni režim. 10 let se je pod režimom skrivala diktatura, ki se je držala samo s cenzuro in z obsednim stanjem. Pri volitvah leta 1922, 1926 in 1927 so vlade uporabljale prevaro in pomoč vojske, orožništva in sodnih oblasti, samo da so si izvojevale večino. Posledice takega sistema so bile, da je v vso državno administracijo uvedena uporaba falzifikatov in nasilj. Korupcija se je razmahnila in vlada je izgubila vso avtoriteto. Bratianova diktatura se je vodila 9 let, in sicer tako, da so se v agrarni državi favorizirali interesi industrije.

Emandi,
novi rumunski poslanik v Pragi.

= **Razpad čehoslovaških fašistov.** Z velikanskim tam-tamom so pričeli čehoslovaški fašisti svojo akcijo in bil je celo trenutek, ko je njihov najvišji poglavar general Gajda sanjal o svoji diktaturi, toda le kratko časa so trajale sanje prijazne in skoraj je bilo konec vse glorije. Kakor pri nas, tako so iste napake zagrešili čehoslovaški fašisti. Naslanjači so se na kramarovce, kakor pri nas na mladine in ker vsled te zveze niso mogli naprej, so si domišljevali, da bodo zmagali sami in tako obsedeli na tleh med dvema stoloma. Ko pa je bil še general Gajda odpuščen iz vojske, ko so prišle druge afere, se je začel tudi razkol. Že pri občinskih volitvah v Pragi je nastopil dr. Karlik samostojno, nato je bil zanešen spor še na deželo in v nedeljo se je v Češkem Trebovem odigral eden zadnjih aktov iz razkrajajočega procesa čeških fašistov. Opozicija ni pustila Gajdi do besede in »fašistovski pohod na Prago« se je končal s tem, da so se fašisti med seboj dve uri pošteno pretepali. Celo sam general Gajda jih je izkupil. Fašistovskega gibanja je s tem na Čehoslovaškem konec in kar se bo še o njem slišalo, ba samo vest o zadnjih utripih umirajočega. Ne da se z glavo skozi zid in diktatur so ljudje siti.

= **Nesoglasja med Francijo in Ameriko o paktu.** Objava francoskega odgovora na noto Združenih držav je odkrila resno nesoglasje francoske in ameriške vlade o vsebini bodočega pakta. Državni sekretar Kellog je namreč predlagal pakt o anatemiziranju vojne, ki ga naj bi podpisale vse države. Briand pa je hotel, da bi se ta pakt nanašal samo na napadalne vojne Obenem je Briand predlagal, da bi bil pakt o anatemiziranju vojne takoj podpisan, toda le med Ameriko in Francijo. Ta predlog pa je Amerika jasno in odločno odklonila, ker noče na noben način skleniti nobenega pakta, ki bi imel tudi le začasno značaj samo dvodržavnega pakta.

PRISPEVAJTE V FOND ZA AKADEMIJO ZNANOSTI IN UMETNOSTI IN ZA NARODNO GALERIJO V LJUBLJANI.

Ivan Hribar: 5

MOJI SPOMINI.

Od 1853. do 1910. leta.

Da me ni opazovanje vesele družbe vezalo, bil bi sam zbežal proti domu. Tako sem pa njeno govorjenje poslušal in njeno početje opazoval. To poslednje je ravno v stadiju mojega tretjega jabolčnega svitka posebno zanimivo postalo. Nekateri izmed pivcev so se ga bili namreč že tako nasrkali, da so pri natakanju vino po mizi polivali. Vselej ga je pa tisti, ki ga je polil, z zamazane mize posrebal in je bilo jako zanimivo gledati, kako se je pri tem obnašal. — »Vino je Kriščeva kri,« je dejal nek Trzinec, »greh ga je torej izlivati; še večji greh pa ga ne povžiti.« — »Takisto se pa ne gremo!« posvari ga moj oče, menda največ zaradi moje navzočnosti. »Kaj boš take razdiral! Vino je vino, pa druzega nič. Škoda ga je le, če se raziije, kar nam ga Gamelječan drago računi. Ali ni tako?« Reče in se ozre po navzočih. Večina mu pritrjuje; toda Trzinec se ne da ugnati. — »Glih tako je, kakor sem jaz dejal,« se oglasi, »ko bi bil fajmošter, ga lahko izpremenim v Kriščevo kri. Boldinček, ti kar molči; tvoj fant ga bo morebiti še kedaj izpreminjal in ti ga boš pri njem pil.« — S to aluzijo je bil oče kajpada obrezorožen. V vidno zadovoljnostjo je to — njegovemu samoljubju bržkone ugajajočo — ugotovitev na znanje vzel; jaz sem bil pa vesel, ka se je čez nekaj časa toliko razmajal, da je svojih par bokalov plačal in se mehkih, nekam negotovih korakov odločil za odhod.

Ta očetova slabost in pa skrb zame, ki sem kljub zastonjkarski preživitvi vendarle semtertje potreboval podpore, je povzročala potrebo, da si je od časa do časa, posebno kadar je zaslužek pojemal, izposojal denar. Dobival ga je na posodo pri sosedu Šubiju in pri »Tonhovem očetu« v Mengšu ter pri Gregčevem Luki v Trzinu. Le-ta je bil glavni njegov bankir. Luka je bil prileten samec. Bil je vzorno varčen in se je o njem govorilo, da ima lepe kupe »cvancikaric« v skrinji. Bil je pa tudi jako previden. Posojal je le male vsote in le takošnim, ki so mu vračevali denar ob dogovorjenih obrokih. Z mojim očetom je moral v tem oziru že imeti zadovoljive izkušnje, kajti od njega si je izprositi zamogel posojilo, kadar je bilo. Toda Luka — v svesti si velike veljave, ki jo ljudem daje cvenk — je imel svoje muhe. Mučil je izposojevalca z dolgim uporom tako, da ga je moral včasih po pol ure prositi, predno je skrinjo odprl, da mu ustreže. Tudi se mu je moral izpovedati, za kaj bode izposojeni denar potreboval. To je storilo, da so se ljudje k njemu za pomoč zatekali res le v skrajni sili. Nekoč sem bil sam priča takšnemu prizoru. Vračujoč se z velikonočnih počitnic v Novo mesto, prosil sem mater za trideset goldinarjev. Globoko je vzdihnila in poklicala očeta. Pri hiši je bilo samo par krajcarjev. Oče je bil pri Šubiju in Tonhu že dolžan. Kaj torej storiti? Dolgo se z materjo posvetujeta. Za prodati ni bilo nič; davki so bili tudi še na dolgu. — »V „taberh" pojdem,« pravi konečno oče, »za sedaj mora pa pomagati Gregčev Luka«. V popolnem zaupanju na to pomoč, odpraviva se — ker sem imel zjutraj odpotovati z vlakom skozi Litijo, da vjamem pošto čez Vagenšperk — ob dveh ponoči od doma. Tema je še bila, ko prispeva k znamenju svetih treh kraljev v Trzin. Oče stopi k nizki beli hiši za mostom in potrka na okno. Ponovno in vedno močneje je moral trkati, da se konečno okno odpre in zaspan glas vpraša, kaj je. Oče jame s tresočim se glasom prositi posojila. Luka se razhudi, da ga zaradi tega iz spanja budi, češ da bi bil lahko podnevu prišel. Potem ga pa začne oštevati in mu očitati, da denar bržkone potrebuje za pijačo, ki je pa lahko v Pešati dobi zastonj, kolikor hoče. Oče ga zagotavlja ,da se moti in pove, da ga potrebuje za študenta. »A tako,« zazeva zateglo Luka, »za študenta! Kje pa je?« Sedaj se oglasim in Luka pravi s prijaznim glasom: »Boldinček, za študenta ti pa že posodim; za študenta pa.« Nato užge leščerbo in prinese kmalu zaprošeno vsoto, ki jo oče meni izroči. Pogojeno je bilo, da jo mora vrniti najkasneje o novini.

Ta prizor me je poučil o skrbeh, ki sta jih imela roditelja zame in ko sem o stvari med vožnjo v vlaku premišljeval, dejal sem si, da se potrudim, poplačati jima kedaj to skrb. Vest mi ne očita, da bi tega storil ne bil.

Dobri oče je za te skrbi in ta trud v kasnejših letih imel svoje veselje. Kaj rad je namreč vse do svoje smrti, katera je prišla ponj, ko je dovršil 74 let, zahajal v krčme, po katerih se je svoje dni postavljal s svojim študentom, da se je od svojih znancev dal blagrovati zaradi sina, čegar ime je čimdalje več veljave dobivalo in za čegar denar si je — kar je prav rad poudarjal — mogel privoščiti kak literček vina in postreči z njim včasih tudi komu iz svoje nekdanje mokre družbe. Bil je pravi tip kmetiškega dobrovoljčka dobrih starih dni, kakoršni se v tako temeljito izpremenjeni dobi vsesplošne elektrifikacije in k tako revolucijonarnemu napredku vodečega zrakoplovstva ne vrnejo nikdar več.

(Dalje prihodnjič.)

Kaj in kako misli Pribičević?

ALI »SELJAŠKA DEMOKRACIJA« ALI »PREČANSKA FRONTA«?

Zadnjo nedeljo so zborovali v Zagrebu hrvaški federalisti oziroma pristaši hrvaškega bloka. Na zborovanju so govorili dr. Trumbić, dr. Bazala in dr. Pavelić posebno o davčni neenakosti, ki tare prečanske kraje.

»Davčna neenakost« in »prečanska fronta« so stvari, ki bi morale zanimati tudi Radića in Pribičevića, kajti tudi ta dva politika precej glasno operirata z geslom o davčni neenakosti. Zgodilo pa se je, da je Pribičevićeva »Riječ« objavila o tej skupščini samo neko čisto kratko notico, Radićev »Narodni Val« pa je federaliste celo silno grobo napadel, zlasti zaradi tega, ker je dr. Pavelić na zborovanju rekel, **»da je prečanska fronta švindl«.**

Držanje Sv. Pribičevića in Radića glede prečanske fronte pa je dalo povod »Obzoru«, da je o tej stvari objavil obširen uvodnik, iz katerega posnemamo le najvažnejše stvari, da bodo tudi slovenski politiki poučeni, kako gledajo na Radić - Pribičevićevo prečansko fronto Hrvati, ki pač najbolje poznajo oba politika.

»Obzor« pravi:

»Narodni Val« se huduje, ker je dr. Pavelić imenoval na zborovanju federalistov prečansko fronto **švindl. Toda »Narodni Val« popolnoma pozablja, da sta Radić in Pribičević sama energično odklonila domnevo, da organizirata prečansko fronto. Če torej** sama trdita, da prečanske fronte ni, **potem je res »švindl«, če se s to krilatico operira!**

Mi smo že večkrat naglasili, da niti Radić niti Pribičević ne napadata vladajočega sistema, ampak le vlado. Onadva psujeta vlado, kakor da je vsa državna politika le neka osebna kaprica gg. ministrov. Namesto da bi pri vsaki priložnosti tolmačila svojim volilcem, da je ravno **centralizem** kriv, da sploh morejo ministri voditi hegemonistično politiko, **oni razlagajo politiko le tako, da so samo sedanji ministri nesposobni, zlobni ali egoistični, a sistem da je dober.**

Ta politična taktika Radića in Pribičevića pa ni slučajna, ampak je **dobro preračunana:** oba namreč računata, da bo prav kmalu prišlo do revolte med radikali in da se bo potem en del radikalov pridružil seljački demokraciji, ki bi na ta način prišla do vlade. Na svoj skorajšnji vstop v vlado je Radić že večkrat namignil. Toda ako se ne varamo, z Radićem ali Pribičevićem ne pojde kmalu kakšna srbijanska stranka. Radić pa vendar na to verjame.

Mnogo bolj hladno pa računa Pribičević. On dobro ve, da v vlado še ne bo prišel tako kmalu in samo zato se je tako zagledal v Radića, ki ima toliko volilnih kroglic. Če bi ostal Pribičević izoliran, kar je s svojo »politiko« tudi zaslužil, bi bil prišel med dva ognja, med vlado in Radića, in vrag bi bil odnesel njegovih 20 mandatov. Če pa gre z Radićem, bo svoje mandate rešil, če ne bo celo Radića pregovoril, da se obe stranki fuzijonirate.

Nobenega dvoma ni, da je vsa današnja politika Sv. Pribičevića samo politična taktika in da on nikakor ne misli menjati svojega držanja napram Hrvatom. On se je samo potuhnil, ker mu je silno težko biti sam. Ker je Radić (vsaj formalno) centralist, more z mirno vestjo trditi, da Radič le nadaljuje njegovo politiko in da stoji njihov današnji skupni boj samo na videz v nasprotju z dosedanjo Pribičevićevo politiko. Pribičević mirno lahko trdi, da se on samo za to bori proti današnji vladi, ker ta s svojo nesposobnostjo centralizem **diskreditira.** On lahko trdi, da se ne bori proti sistemu, ampak le proti ljudem, ki so »dobro stvar« (centralizem) **pokvarili** in zato lahko zahteva, da se zopet **njemu** izroči vodstvo državne politike, ki bi z Radićevo pomočjo pomogel centralizmu do zmage.

Dokler se Radić in Pribičević jasno ne izjavita proti vladajočemu sistemu in za revizijo ustave, morata smatrati, da je vsa Pribičevićeva politična taktika zgolj manever, kateremu Radić naseda.

In če pogledamo še na delo Radićevo v oblastnih skupščinah, kjer tudi on ravno tako dviga davke kakor centralna vlada v Beogradu, in če primerjamo s temi dejanji še govore Radića in Pribičevića, moramo reči, da je takzv. »prečanska fronta« v ustih voditeljev seljaške demokracije res **švindl,** kajti niti Radić niti Pribičević ne mislita resno na boj prečanov proti Beogradu, ampak onadva samo grozita, da bi se Beograd ustrašil in jima izročil vlado, **da bi onadva pokazala, kako se mora centralizem izvajati v praksi.«**

Na ta članek »Obzora« je silno surovo odgovoril »Narodni Val«, kar je dokaz, da je zadet v živo.

Iz »Obzorovega« članka pa se vidi še več, namreč to, **da je »seljačka demokracija« nekaj čisto drugega kakor pa »prečanska fronta«.** V Sloveniji tega spoznanja žalibog še ni.

Posledice monoštrske tihotapske afere.

Tihotapljenje italijanskega orožja skozi Avstrijo na Madjarsko je silno razburilo tudi vse avstrijsko prebivalstvo. In treba je pripomniti, da ne samo socialne demokrate in levičarske kroge, ki so znani po svojem nasprotju do fašizma, temveč tudi desničarske kroge. Zlasti še te, ki se ogorčeno sprašujejo, če je Avstrija v resnici postala že čisto brezpravna država, da mislijo nekateri, da smejo proti njej nastopati, kakor se jim zljubi.

Dočim pa se levičarski krogi boje predvsem samo tega, da bi zadela v slučaju italijansko - jugoslovanske vojne Avstrijo usoda Belgije, samo še s to razliko, da se Avstrija sploh ne bi mogla braniti gredo desničarski krogi še dalj in pišejo o delitvi Avstrije, ki jo pripravljajo sosedi Avstrije.

Tako piše graška »Tagespost«, **da Jugoslovani še vedno niso opustili svojih aspiracij na Koroško** in na del severne meje, Madjari pa kar odkrito priznavajo, da si hočejo zopet osvojiti Gradiščansko. Tako je italijansko-madjarski pakt direktno naperjen tudi proti Avstriji.

Nad vse zanimivo in za nas tudi podučno je, kako komentira vse to avstrijsko mišljenje posebni poročevalec »Berliner Tagblatta«, H. E. Jacob.

Najprej zavrača desničarski strah, da ima Jguoslavija agresivne namene proti Avstriji, in da aspirira na avstrijsko ozemlje. G. Jacob pravi, da je **avstrofilstvo beograjske vlade znano** in še pred kratkim je imel Marinković v skupščini govor, v katerem je označil kot **bajko** vsako vest, da hoče Jugoslavija dobiti nazaj na Avstrijo izgubljeno ozemlje. Zato je po mnenju berlinskega poročevalca vzrok avstrijskega vznemirjenja samo bojazen, da bi mogla biti Avstrija lepega dne presekana od strelskih jarkov.

Berlinski poročevalec pravi nadalje, da avstrijsko prebivalstvo z nestrpnostjo **pričakuje odločen nastop Male antante.** Zlasti želi, da bi energično nastopila Čehoslovaška. Avstrijci se pa boje, da bi Anglija ovirala vsak energičen nastop, ker stoji za Italijo in Madjarsko.

Nato opisuje berlinski poročevalec še nezadovoljstvo avstrijskega prebivalstva, da je avstrijska vlada tako silno pasivna. Ta pozna le eno skrb, kako bi dobila diferenco od premalo plačane železniške tarife. In vendar je znano, da je bilo v zadnjem transportu orožja 700 zaklopnic pri strojnih puškah in ve se tudi, koliko transportov je že bilo.

Mislimo, da je to poročilo berlinskega novinarja za nas tako važno, da ga ne bi smela spregledati niti naša vlada niti slovenska javnost.

Čas je, da se pri nas že neha tisto glupo koketiranje z Gospo Sveto in sličnim. Sicer so se v tem oziru razmere že dosti zboljšale, toda še vedno obstoji nevarnost, da bi nas tak prenapet sanjač mogel diskreditirati pred svetom. Naši računi z Avstrijo so jasni in nobenega mejnega spora ni več med nami in Avstrijo. To mora biti za vse nas jasno in obvezno.

Na drugi strani pa vidimo, da bi mogla biti pozicija naše diplomacije v tujem svetu vse drugačna, kakor pa je, če bi znala izkoristiti vse ugodne prilike. Nad vse dragoceno podporo bi nam mogla nuditi Avstrija v boju proti Madjarski, ker ima Avstrija dosti dobrih diplomatičnih zvez in Dunaj je še vedno faktor v mednarodnem življenju.

Predvsem pa bi mogla Mala antanta pokazati več aktivnosti in pokazati, da je krivo ono mnenje, ki jo označuje le kot trozvezo, nastalo iz zadrege treh brezmočnih držav, temveč da je to tvorba treh narodov, ki znajo braniti svoje pravice.

In zato je najmanje, kar bi morala Mala antanta zahtevati: zopetna uvedba vojaške kontrole nad Madjarsko, že zato, da bi postali madjarski imperialisti malo manj vročekrvni. Javno mnenje Evrope pa bi to zahtevo Male antante sigurno podpiralo, ker služi samo ohranitvi miru.

Dunajsko pismo.

VAŽNA RAZSODBA V ŠVICI PROTI DUNAJU.

Današnji listi prinašajo važno razsodbo civilnega sodišča v Baslu, po kateri bi moralo mesto Dunja plačati švicarskim imetnikom obveznic dunajskega posojila iz leta 1902 v švicarskih frankih z vsemi obrestmi vred.

Ta razsodba bi mogla zanimati tudi mnoge naše državljane, kajti tudi pri nas je mnogo imetnikov dunajskih zadolžnic posojil iz let 1902., 1908 in 1917. — Jaz sam sem že imel nalogo, da sem posredoval v sedmih slučajih, zadnjič komaj pred par tedni, a vsakokrat sem moral dati naslednji odgovor:

Dunajsko mesto se je postavilo na kaj komodno in dobičkanosno stališče, da: »Krone ist Krone«. Torej izplača tiste papirje nominelno v kronah, t. j. danes 1 šiling za 10 tisoč zlatih kron, malo več kot 70 grošev za celih deset tisočakov prejšnjih kron, kar je bilo tedaj že lepo premoženje. — Toda tudi na Dunaju je še vedno bilo veliko špekulantov, ki niso hoteli verjeti, da ostane pri tej komodni praksi, zato so ti papirji še danes borzno blago, seveda po nizkih cenah. Ali dočim je plačevala mestna blagajna za vsakih 10.000 kron le 1 šiling, so plačveali borzijanci za vsakih 100 kron že po 2 šilinga. Toda cena je vedno padala in zadnje čase plačajo le še 50 grošev. Neki Ljubljančan ima za 70 tisoč kron zadolžnic iz leta 1908, za katere bi mu plačalo mesto celih 7 šilingov, dočim bi mogel dobiti na borzi 350 šilingov, a še pred dobrim pol letom bi mogel skupiti 1400 šilingov ali 12.000 dinarjev.

Borzni špekulantje so računali na dvoje važnih dejstev. Prvo je to, da je tudi mestna občina Dunaj le avstrijske državljane tako obrnažila, ne pa drugih, ki so se znali ubraniti. Na Francoskem, Holandskem, v Švici in Belgiji so se ustanovile zveze interesentov, ki so grozile s tožbami, a mesto Dunaj se je raje pobotalo in dovolilo delno valorizacijo njihovih papirjev.

Drugo dejstvo pa je, da so bila tista posojila — za jako dobičkanosne investicije, ki so danes plodovita podjetja Dunaja, na katera se pred vsem svetom ponaša in naravnost baha. Tako n. pr so med volitvami tiskali na stotisoče letakov, v katerih so objavljali cele statistike o ceni plina v vseh evropskih mestih, a Dunajske cene so bile neprimerno nižje. Pa so se pobahali: Eto, kako socialistički Dunaj skrbi za konsumente! — Ali nisem čul ne čital zavrnitve: Ni vraga, ko pa ste celo tisto veliko plinarno dobili zastonj, t. j. vi ste okradli vse imetnike zadolžnic posojila iz l. 1908, ki se je porabilo izrecno za plinarno. Tako je z elektriko in mestno železnico. Vi morete danes prodajati plin samo za režijske stroške, kajti vso vrednost podjetja ste si prisvojili na nehoneten način, mit einem Federstrich, kakor pravijo Nemci. — Zato pa menijo špekulantje, da bo morala mestna občina tudi domače upnike bolje plačati.

Tožba švicarskih imetnikov zadolžnic iz l. 1902. je nova nada za vse, ki so doslej strahovito oškodovani. Mesto Dunaj je imelo na obravnavi svojega zastopnika dr. Hagemanna, ki je najprej odrekal pristojnost švicarskega sodišča, pa je s tem predlogom pogorel. — Zastopnik tožiteljev pa je navajal, da je pristojnost tega sodišča potrjena od Zveznega sodišča, torej bo ta razsodba veljavna. V oporo tega stališča pa so oblasti že zaplenile del dunajskega imetja v Švici, ki bo zadostovalo za plačilo obligacij v švicarskih frankih. Zanimivo je dejstvo, da je na obligacijah tiskano, da dunajska občina plača prinoscu teh papirjev v švicarskih frankih in ne samo v kronah, torej kar 105 frankov za sto kron. — Naglašano je tudi bilo med obravnavo, da je Dunaj sam najbogatejše mesto na kontinentu, da so bila vsa investicijska posojila znamenito naložena v danes bogatih podjetjih, da je torej jako nečastno za tako mesto, da se hoče svojih upnikov iznebiti na tako grd način.

Ta razsodba velja samo za švicarske upnike Dunaja in samo za posojilo leta 1902. Ali razmere so enake za vsa posojila mesta Dunaja, kajti vsa so bila samo investicijska posojila, za katere ima danes Dunaj bogata podjetja, ki nosijo velike dobičke in morejo torej plačati tudi svoje upnike v tisti meri, kakor so denar prejela.

Razsodba švicarskega sodišča je načelne važnosti, proti kateri se more Dunaj še braniti s posebno tožbo na nepriznanje v Avstriji, t. j. da bi tu ne bila izvršljiva. Vprašanje je, ali se mesto Dunaj obrne na tukajšnje sodišče, še bolj pa, kakšno stališče bi to zavzelo v stvari sami. — Ako bi dunajsko sodišče drugače sodilo kakor švicarsko, potem nastane silno kočljiv konflikt med obema sosednjima državama; ali v tem bi bila Avstrija vedno na slabšem, kajti Švica ima leto in dan nešteto prilik, da zgrabi za kako avstrijsko imetje. Reči smemo torej, da so švicarski upniki že zmagali in da torej dobe svoje papirje izplačane v svojih frankih po 105 za vsakih sto bivših kron.

Na tak vspeh naši državljani seveda ne morejo niti od daleč upati, ali vendar nam ta slučaj daje upanje, da bi tudi naši upniki mogli na kak način priti do dostojnejšega plačila. Ta zadeva z dunajskim mestom ne spada menda v nikako dosednajo konvencijo med Avstrijo in Jugoslavijo, zato je vredno, da si naši merodajni krogi to stvar malo pobliže ogledajo in aplicirajo ta švicarski slučaj na svoje razmere.

A. G.

Pred krvavo vojno med Arabci.

Po vesteh iz arabskih pustin se pripravljajo Arabci k strahoviti medsebojni borbi. Na eni strani so bojeviti Vahabiti, na drugi strani pa mezopotamski Arabci, združeni v državi Irak.

Štiri napade so že podvzeli Vahabiti na Irak in sedaj se pripravljajo k novim napadom. Poznavalci razmer pravijo, da je vojna neizogibna. V Iraku se zato z mrzlično naglico pripravljajo, da odbijejo napad Vahabitov. Verjetno je, da se jim bo to tudi posrečilo, ker podpira mezopotamske Arabce angleška vojska. Mezopotamski Arabci so se sicer sami osvobodili iz turškega gospodstva in si ustanovili državo Irak, toda po sklepu Zveze narodov je dobila mandat nad Irakom Vel Britanija. (Irak je namreč bogat na petrolejskih vrelcih in zato si je Vel. Britanija pridobila mandat nad njim.) Zato je v Iraku angleška vojska, ki sedaj nad vse učinkovito podpira mezopotamske Arabce proti Vahabitom. Vsak oddelek Vahabitov, ki se približa več ko na 4 km iraški meji bombardirajo angleški letalci in to je vzrok, da bojeviti Vahabiti še ni osvojili Iraka.

Vzrok spora med Vahabiti in iraškimi Arabci je v glavnem verski. Vahabiti hočejo preroditi arabski muslimanski svet in so pravi verski fanatiki. Zahtevajo najstrožje izpolnjevanje Mohamedovih zapovedi in njih kralj Ibn Saud je izdal celo vrsto najstrožjih prepovedi. Tako je najstrožje prepovedal vsako uživanje alkohola in uvedel popolno prohibicijo. Nadalje je prepovedal vsako igro, celo šah in domino sta prepovedana. Tudi je prepovedal rabo vseh evropskih glasbenih instrumentov in niti violina niti klavir nista v Hedžasu, kraljestvu Ibn Sauda dovoljena. Ravno tako pa je prepovedana vsaka uporaba pudra, šminke in kolinjske vode in kroži dovtip, da se mora Evropejka vsa umiti, če hoče, da ji bo dovoljen vstop v Hedžas.

Vahabiti so torej popolni verski fanatiki in zato so na vse strani agresivni. Najprej je Ibn Saud pregnal hedžaskega kralja Husejna, ki je bil pod angleškim vplivom. Nato je prodiral proti severu in postal gospodar vse zapadne Arabije. Sedaj hoče prodreti tudi v Irak, kjer vlada Husejnov sin Fejzal. Ta je bil pred dvema mesecema v Londonu in zahteval od angleške vlade da zapusti angleška vojska Irak. Vsled pohoda Vahabitov pa je moral od te zahteve odstopiti in se je zadovoljil z obljubo, da bo odšla angleška vojska v petih letih. Jasno je, da ta obljuba ne bo izpolnjena, dokler bo le še kaj petroleja v Iraku.

In tako se pripravljajo Arabci na krvav medsebojen boj. Vsled svojega fanatizma bi v tem boju sigurno zmagali Vahabiti, če ne bi naleteli na angleško vojsko. Toda kljub temu tudi ni izključena njih zmaga, če se jim posreči, da prerode arabski narod in ga navdajo z istim verskim fanatizmom in z isto mržnjo do tujcev, kakor preveva njih. V tem primeru je zelo mogoče, da bo arabski svet še enkrat doživel dobo napadalnih kalifov.

KELLOG,
ameriški drž. tajnik, ki je predlagal Franciji sklenitev pakta o anatemiziranju vsake vojne.

Samo Indio . . .

Mehikanec se čuti izobčenega v Zjedinjenih državah, kjer ravnajo z njim kakor s človekom druge vrste, ki je podvržen plemenski justici. Samo iz plemenskega zaničevanja si moremo razlagati sledeče slučaje:

Neki priden, trezen mehikanski delavec je našel v državi Newyork, ko se je z neke veselice vračal domov, umorjenca ob potu. Doma je nameraval slučaj prijaviti. — Kmalu za njim so prišli na lice mesta stražniki. Takoj so preiskali okolico. Našli niso ničesar, naleteli so pa na Mehikanca in ga prijeli. Na vprašanje, zakaj da hodi brez klobuka, jim odgovori Mehikanec: »Ker navadno brez klobuka hodim.« Mehikanec je bil obtožen — in obsojen na smrt. Njegovo hudodelstvo je bilo »evidentno«, čeravno ni bilo drugega dokaza proti njemu kakor navedbe policistov. Dobili so bili Mehikanca v bližini mrtveca, kar je smatralo sodišče za dokaz krivde.

Obsojeni je do zadnjega trenotka zatrjeval svojo nedolžnost. Par trenotkov pred usmrtitvijo na električnem stolu je prosil, da prenesejo njegovo truplo v Meniko, kjer ga naj pokopljejo poleg njegove matere. »Prisežem pri življenju moje matere, da nisem storil tega dejanja.« — Bil je Indio, to se pravi tukaj, da ne bi bil tega prisegel in bi se tudi kot mrtvec ne bil upal pred oči svoje matere, če bi bil morilec..

Z njim vred je bil usmrčen še drug Indio, tudi mehikanski delavec. Njegov nadzornik ga je pogosto nadlegoval in si je njemu nasproti dovolil stvari, ki jih napram belim delavcem ne bi bil dovolil. Ko je nadzornik nekega dne videl Mehikanca v neki restavraciji, se je začel iz njega norčevati in mu je potegnil stol iz pod telesa, tako da se je Mehikanec prevrnil po tleh. Delavec si je prepovedal nadlegovanje in je s tem nadzornika tako razkačil, da je pograbil neko železo in Mehikanca z močnim udarcem na glavo težko omamil. Delavec je potegnil svoj revolver in ustrelil nadzornika. Bil je obtožen in obsojen na smrt, čeravno je šlo očividno za silobran. Saj je mogel streljati še le potem, ko je bil ranjen. Vsled rane je zadobil tako težko poškodbo, da je bil do svoje usmrtitve omoten. Ostal je popolnoma apatičen, ko so ga privezali na električni stol.

V nekem kraju na zapadni obali se je zgodilo sledeče: Nekega kantinerja so v prepiru ubili. Neki Mehikanec je v svojem stanovanju slišal hrup, hitel je v kantino in našel gostilničarko, ki je slonela ob truplu svojega moža in glasno tulila. Poklicani policisti so takoj vprašali: kdo ga je ubil? Gostilničarka je pokazala na Mehikanca. Bil je obsojen na dosmrtno ječo.

Po sedmih letih je izjavila ženska, da se je zlagala. Podala je svojo izjavo pismeno. Umor da je zakrivil njen ljubimec, ki se je sprl z ljubosumnim možem. Da reši ljubimca, je obdolžila Indija kot morilca. Guverner dotične države je moral Indija pomilostiti. Ker je bil pa obsojen, je ostal v smislu amerikanskega zakona »oficijelno« morilec ter je moral tekom 48 ur deželo zapustiti. Šel je v Mehiko in tam našel samo eno sestro še živo. Vsi drugi sorodniki so bili pomrli v trdni veri, da je on zakrivil umor. Ko so bili zahtevali rehabilitacijo Indija, je menil dotični sodnik: »Bah, samo Indijo — toda pomilostiti ga moramo, to je jasno.«

SOCIALISTIČNI LIST V SLUŽBI SDS.

V Ameriki izhaja slovenski socialistični list »Prosveta«, ki bi bil na smrt razžaljen, če bi kdo podvomil o njegovem socializmu.

Kakor pa imajo tudi v Sloveniji gotovi naši socialisti zelo dobre zveze z esdeesarji, tako jih ima po njih zaslugi tudi »Prosveta«. Razlika je le v tem, da se jim v Ameriki ni treba tako ženirati, ko v Sloveniji. In tako vidimo, kako »Prosveta« z veseljem poroča o »napredovanju« esdeesarjev in o »delu« naših tudi - demokratov.

Vidi se, da je bil zadnji ameriški obisk gotovega gospoda v dvojnem oziru uspešen. Čestitamo!

Dnevne vesti.

— **Zračni promet Zagreb—Beograd.** Zračni poštniški promet med Zagrebom in Beogradom se otvori, kot poročajo iz Beograda, tekom prihodnjega meseca. V to svrho sta naročena dva aeroplana sistema Junkers. Aeroplana bosta opremljena z vsem modernim komfortom, v vsakem bo prostora za deset potnikov. Polet iz Zagreba v Beograd bo torej trajal, kot smo poročali, približno dve uri, cena bo enaka ceni za I. razred brzovlaka. Aeroplana bosta prevažala tudi pošto.

— **Ljubljana in Zagreb izgubita orient-ekspres.** Prometno ministrstvo je bilo obveščeno, da je bilo na mednarodni železniški konferenci v Bruslju, kjer so določali mednarodne železniške vozne rede, sklenjeno, da bo orient-ekspres vozil v bodoče preko Subotice, Novega Sada, Beograda, Niša in Caribroda oz. preko Niša, Skoplja in Gjevgjelije. Ljubljana in Zagreb izgubita orient-ekspres.

— **Vlada za pasivne kraje.** Predvrerajšnjim je bila seja odbora ministra za prehrano pasivnih krajev. Na seji so bili navzoči predsednik vlade Velja Vukičević in ministri dr. Gosar, Subotić in Vlada Andrić. Razpravljalo se je v prehrani pasivnih krajev. Komisija je takoj spočetka ugotovila, da najbolj nujno potrebujejo podpore Hercegvina in Črna gora. Zato se bodo ti kraji v prvi vrsti vpoštevali, drugi kraji pa se bodo uvrstili po procentu lakote in po drugih razmerah. Vukičević je na seji izjavil, da bo vlada zahtevala za prehrano pasivnih krajev naknadne kredite, če bo treba.

— **Popravila šolskih poslopij.** Vsi sreski šolski nadzorniki so dobili od prosvetnega ministrstva nalog, da naj predlože čim preje poročila o stanju šolskih poslopij. Na podlagi poročil naj bi se določil iz novega proračuna kredit za neobhodna popravila.

— **Naši vojaški grobovi na Češkoslovaškem.** Ministrstvo ver je dovolilo večji kredit za koncentracijo naših vojaških grobov na Češkoslovaškem.

— **Napredovanje prometnih uradnikov.** V prometnem ministrstvu se pripravlja daljši ukaz o napredovanju prometnih uradnikov.

— **»Uradni list«** štev. 4 z dne 12. t. m. objavlja zakon o trgovinski in plovidbeni pogodbi med kraljevino SHS in Nemčijo z dne 6. oktobra 1927, navodila za vporabljanje tarife B trgovinske pogodbe z Nemčijo ter pravilnik o draginjskih dokladah Pokojninskega zavoda za nameščence v Ljubljani.

— **Dobava tračnic iz Poljske.** Na Sušak prispe te dni iz Poljske pošiljka 120 ton tračnic. Tračnice se transportirajo na 250 vagonih. Uporabijo se za popravilo proge Susak—Srpske Moravice.

— **Dalmatinska rudniška industrija v krizi.** Te dni se je vršilo v Splitu protestno zborovanje rudniške zadruge zoper doklade, s katerimi je udarila dalmatinska rudniška podjetja splitska oblastna skupščina. Rudniška podjetja bi imela plačati vsega skupaj okoli 21,490.000 Din. Na zborovanju je bilo sklenjeno, da se pošlje v Beograd deputacija, ki naj predloži kompetentnim ministrstvom pritožbo ter opiše težki gospodarski položaj, v katerem se nahaja trenutno dalmatinska rudniška industrija.

— **Z ljubljanske univerze.** Redni profesor ljubljanske univerze dr. Jovan Hadži je pomaknjen v 2. skupino I. kategorije.

— **Iz poštne službe.** Imenovani so: E. Vilhar za pb uradnika II-5 na Ljubljani 1; za dnevničarje F. Krajc in J. Kök na Mariboru 2, Draga Mandelc in Fran Bevk na Ljubljani 1 in Fran Rossmanith pri III. ter tehnični sekciji v Ljubljani. Državni strokovni izpit za III. kategorijo pri pt. direkciji so položile uradnice: Fr. Avšič in K. Costa pri ravnateljstvu, B. Horvat iz Rogaške Slatine, Fr. Vesenjak iz Dol. Lendave, J. Čož iz Maribora 2, Al. Pehani iz Rakeka, J. Löske s Trbovelj 1 in uradnik J. Pavlin s Pragerskega; uradnice: M. Kitzler in E. Korenini iz Ljubljane 1, M. Četrnik iz Murske Sobote, Fr. Hladnik iz Ptuja, A. Šavnik iz Beltincev, J. Ferjančič iz Maribora 2, P. Kurinčič iz Tržiča, Fr. Mrak z Rečice ob Paki; uradniki: A. Tušek iz Podčetrtka, A. Ljubič iz Hrastnika, J. Zidarič iz Središča ob Dravi, J. Rataj iz Maribora, F. Zablatnik iz Ljubljane 7 in R. Cigler z ravnateljstva.

— **Mednarodna konferenca civilne aviatike.** Meseca marca se vrši v Washingtonu mednarodna konferenca za civilno aviatiko. Konference se udeleže tudi zastopniki naše civilne aviatike.

— **Latinica v Turčiji.** Kot poročajo iz Carigrada, je sklenila turška vlada, da uvede latinico kot obvezno pisavo.

— **Telefonski promet Berlin—Amerika.** V kratkem se otvori telefonski promet med Berlinom in Newyorkom. Tekom meseca aprila pa prične obratovati tudi telefonski promet med Berlinom in Buenos Aires-om.

— **Manevri angleške mornarice v grških vodah.** Angleški mornariški minister je obvestil italijansko vlado, da se bodo vršili dne 29. in 30. t. m. v grških vodah manevri oddelka angleške mornarice.

— **Delna prepoved alkohola na Madjarskem?** Na Madjarskem stopi te dni v veljavo zakon, ki prepoveduje prodajo alkoholičnih pijač osebam izpod 18 let. To priliko so izkoristile katoliške in protestantovske cerkvene oblasti, ki so predložile finančnemu ministru svoječasno sklenjeno resolucijo, v kateri zahtevajo, da naj bodo gostilne ob nedeljah sploh zaprte. Zatrjuje se, da bo minister tej zahtevi ugodil in odredil, da imajo biti gostilne od sobote zvečer do nedelje opoldne zaprte.

— **Zanimiva statistika o ameriškem novinarstvu.** Na visoki šoli za žurnalistiko v Kolumbiji so se te dni bavili z zanimivo razpravo. Avtor spisa je med drugim izračunal, po koliko vrst posvečajo trije največji newyorški listi povprečno raznim dnevnim dogodkom. Po njegovi statistiki poroča »New York Times« vsak dan o hrani in zdravju povprečno 23 vrst, »World« v 32, »American« pa v 24; prosveti posvečajo ti listi vsak dan po 33, odnosno 48, odnosno 2 vrsti; verskim verskim zadevam 36, 337 in 6 vrst; zločinstvom po 94, 122 in 125; zunanji politiki po 165, 95 in 38 vrst, gledališču in kinu po -173, 81 in 114; korupciji po 210, 198 in 162, sportu pa po — 409, 385 in 245 vrst. Podatki se nanašajo na leto 1924. Od tedaj se je sportna rubrika najmanje podvojila . . .

— **Običaji hortyjevcev.** Pred budimpeštanskim kazenskim sodiščem se je vršila te dni obravnava zoper bivšega oficirja za časa belega terorja glasovitega »Britannia-detašmana«, Beöthy-a, ki se je zagovarjal radi izsiljevanja. Beöthy-a je ovadil židovski trgovec David Stern, da ga je prisilil leta 1920 v kleti hotela »Britannia« s pretepanjem in mučenjem, da mu je izročil vso svojo gotovino, zlato uro z verižico in zlat prstan. Beöthy je izjavil pri obravnavi, da se ne čuti krivega, češ, da je storil, kar je storil, po naročilu svojega predpostavljenega, komandanta »Britannia-detašmana«, nadporočnika barona Barbarczy-a. Pripomnil je, da je bil takrat običaj, da so vlačili žide, ki so se hoteli odtegniti službi v nacionalni armadi, v hotel »Britannia«, kjer so jih toliko časa pretepali, da so plačali odkupnino ali pa izročili svoje dragocenosti. Kot priča zaslišan, je bivši nadporočnik, sedaj davčni kontrolor Barbarczy zagovor obtoženca v polnem obsegu potrdil ter pristavil, da je smatral tako postopanje popolnoma zakonito, ker je likvidiralo oficirske plače ministrstvo za deželno brambo. Sodišče je Beöthy-a nato oprostilo.

— **Polet iz Avstralije v Novo Zelandijo.** Iz Sidneya poročajo, da sta absolvirala dva avstralska letalca uspešno polet iz Avstralije v Novo Zelandijo. Medtem pa prihaja iz Nove Zelandije vest, da avstralska letalca nista dospela na cilj, temveč sta izginila, dasi so ju videli dan popreje 100 milj od obale. Domneva se, da sta padla letalca z aparatom vred v morje in utonila. Z ozirom na to ju iščejo z avioni in parniki.

— **Nova aspirantinja za polet preko oceana.** Kot poroča »Newyork Herald«, namerava poleteti gospa Evelya Rosencrantz začetkom meseca aprila iz Holy City v Kaliforniji v Rim. Njen aparat bo zgrajen po vzorcu Lindberghovega letala »Sprit of Saint-Louis«. Letalo bo tekom 60 dni gotovo.

— **Lindberghu postavijo v Parizu spomenik.** Iz Washingtona poročajo: Poslanec Kelly je vložil zakonski predlog na podlagi katerega naj se dovoli kredit 50.000 za postavitev spomenika Lindberghu na aerodromu Le Bourget.

— **V Rusiji se je izgubil cel vlak.** V centralni Aziji se je pripetil neverjeten, toda kljub temu resničen dogodek. Neki vlak, ki se je odpeljal še dne 19. decembra iz Sebastopola ter bi bil imel prispeti tri dni pred božičem v Leningrad, je izginil brez sledu. Vse poizvedovanje je bilo doslej brezuspešno.

— **Brezglasne alarmne policijske piščalke.** Francoska policija v vseh večjih mestih je bila te dni opremljena z brezglasnimi alarmnimi piščalkami. Piščalke proizvajajo zračne valove, ki so izven mej, v katerih zamore človeški sluh. Na raznih krajih mesta so postavljeni tajni mikrofoni. Če opazi policijski stražnik kaj sumljivega, zažvižga v bližini mikrofona. Mikrofon pojavi za okolico popolnoma neslišni žvižg tako, da ga na policijski stražnici dobro slišijo. Po analogiji Morsejevih znakov oddaja policijski stražnik s kombinacijo dolgih in kratkih žvižgov lahko tudi krajše vesti.

— **Krvav boj med tihotapci in financarji ob dalmatinski obali.** V Ižu Velikem pri Uljani v severni Dalmaciji se je odigral te dni krvav boj med tihotapci in financarji. Ob 3. zjutraj je pristala ob obali tihotapska ladja, natovorjena s sladkorjem in tobakom. Ko je stopil eden od financarjev na krov, ga je eden od tihotapcev ustrelil. Financarjev tovariš na obali je snel puško z rame, ustrelil ter ranil tihotapca smrtno. Eden od tihotapčevih tovarišev mu je razbil za to lobanjo. Nato je priskočil financarjem na pomoč neki mornar. Padel je od strela zadet, predno se mu je posrečilo priti na krov tihotapske ladje. — Ko je zvedela za njegovo smrt njegova nevesta, se je vrgla z okna II. nadstropja na ulico ter obležala smrtno poškodovana.

— **Poljski čuvaj ustrelil dva kmeta.** Iz Splita poročajo: V selu Čist je prišlo do krvavega spopada med kmeti in med nekim poljskim čuvajem. Kmetje so pasli živino na prepovedanem pašniku. Prišel je poljski čuvaj ter oddal iz lovske puške dva strela. Eden od seljakov se je zgrudil smrtno zadet, drugi pa težko poškodovan. Poljski čuvaj je bil aretiran.

— **Smrt in afera Leopolda Hülsnerja.** Te dni je umrl na Dunaju židov Leopold Hülsner. Hülsner je bil, kot se spominja zrelejša generacija, tragični junak senzacionelnega procesa o ritualnem umoru. Leta 1890 je bil namreč obtožen, da je umoril devojko Nežo Ruszo. Proces je dvignil takrat mnogo prahu ter izzval divjo kampanjo proti navodnim ritualnim umorom. Dasi za njegovo krivdo ni bilo pravih dokazov, je bil obsojen na smrt, kazen mu je bila pozneje izpremenjena v dosmrtno ječo. Ko je odsedel 19 let, je bil pomiloščen.

— **Gramofonske plošče z iredentističnimi bolgarskimi pesmi.** V Subotici je izzvala veliko senzacijo hišna preiskava v skladišču in trgovini Engla, trgovca z gramofoni in gramofonskimi ploščami. Šlo je za gramofonske plošče z bolgarskimi iredentističnimi pesmimi. Ugotovljeno je, da je nabavila tvrdka 10.000 takih plošč. Pri hišni preiskavi so jih našli samo še 70. Engel se zagovarja, da je dobil plošče iz Anglije ter da so bile importirane v našo državo predpisanim potom. Plošče je kupoval trgovec z gramofoni Pejnović v Skoplju in še nekdo drugi. Vsi trije tički sede v kletki za zamreženimi okni.

— **Karambolaža dveh tovornih vlakov pri Vukovaru.** Predvčerajšnjim je prišlo na postaji Borovo pri Vukovaru radi goste megle do karambolaže dveh tovornih vlakov. Pri tem se je prevrnilo par vagonov, vsled česar je bil promet med Beogradom in Osijekom ves dan onemogočen. Človeških žrtev ni bilo, materialna škoda ni velika.

— **Veliko tihotapstvo municije in orožja.** Iz Kiela poročajo: Oblasti so odkrili tajno tihotapljenje municije. Na kielski kolodvor je dospelo iz Halle 16 vagonov, ki naj bi se natovorili na neki parnik. Ko so začeli blago, ki je bilo označeno kot strojni deli, natovarjati, je neki carinik odprl neki zaboj in našel v njem municijo za puške. Oblasti so takoj nato vso ogromno množino municije zaplenile.

— **Velikanske goljufije pri reparacijskih dajatvah.** Pariško državno pravdništvo je naročilo na predlog francoskega finančnega ministra preiskovalnemu sodniku, da naj preišče celo vrsto goljufivih manipulacij pri dajatvah na račun reparacij. S tem, da sta obe stranki, Nemci in Francozi, dajali napačne podatke o vrednosti blaga, sta si zasigurali velike koristi. Pri goljufivih manipulacijah se je pošiljala tudi gotovina iz Nemčije v Francijo. Goljufive manipulacije so se vršile najbrže na sledeči način: Francoški kupci so prosili pri biroju za nemške reparacijske dajatve v Rue de l'Université za nabavo nemških reparacijskih stvarnih dajatev. Ko je bila stvar dovoljena, so prosili za olajšavo, češ, da morejo prodati iz Nemčije dobljene stvari, vsled previsoke nabavne cene, le z majhnim dobičkom, na kar jim je priznala reparacijska komisija običajno desetodstoten popust. Dobiček so Francozi z Nemci delili. Med drugim je prišel na dan posebno drastičen slučaj, v katerem je priznala reparacijska komisija francoskemu kupcu za neko blago, ki je bilo vredno komaj 1,000.000 papirnatih frankov, 20,000.000 papirnatih frankov, nakar sta si razdelila liferant in kupec plen v razmerju 35:65. — Francoski listi pišejo, da presegajo prigoljufani zneski 750,000.000 frankov.

— **Mednarodna tolpa falzifikatorjev znamk.** V Pireju je padla te dni policiji v pest mednarodna tolpa falzifikatorjev znamk, ki so jo zasledovale policije raznih držav že več mesecev. Falzifikatorjem so prišli na sled, ker so ukradli v lokalih mednarodne finančne komisije v Atenah za preko pol milijona drahem poštnih znamk. Tolpa šteje 30 članov.

— **V grobu porodila.** V neki vasi pri Budimpešti je umrla te dni italijanska priseljenka Luiza Papello. Bila je po vseh predpisih pokopana. Takoj nato pa je nastala v vasi govorica, da gre za zločin. Zato so dale oblasti žensko takoj drugi dan ekskumirati. Ko so grob odkopali, se jim je nudil grozen prizor: Roke dekleta so bile vse zgrizene in odrgnjene, kar je pričalo o tem, da je bila pokopana Luiza živa ter se je skušala rešiti z obupnim naporom iz krste. Poleg nje je ležalo truplo novorojenca, ki ga je porodila mlada mati v krsti.

— **Med seciranjem se je prebudil.** Nedaleč od Brašova je bil izvršen te dni roparski napad na poštni voz osebnega vlaka. Poštnega uradnika Tomaža Huberja so našli nato ležečega v vozu v mlaki krvi. Roparji so mu zadali petindvajset vbodljajev z nožem. Ker ni kazal nobenih znakov življenja več, so ga prepeljali v mrtvašnico. Poštna direkcija je odredila, da naj se pokoplje, v znak priznanja za vestno izvrševanje službe, na državne stroške. Truplo so prinesli v svrho ugotovitve vzroka smrti na kliniko. Vse priprave za obdukcijo so bile končane. Ko pa so pričeli zdravniki Huberja secirati, je jel kazati znake življenja. Zdravniki so ugotovili, da Huber ni bil mrtev, temveč samo paraliziran vsled velike izgube krvi. Zašili so mu rane. Medtem se je Huber popolnoma zavedel. Njegovo stanje je sicer zelo opasno, vendar pa zdravniki upajo, da mu ohranijo življenje. Na podlagi njegovih podatkov se je posrečilo orožnikom aretirati vodjo razbojniške tolpe.

— **Lokomotiva brez vodnika.** Predvčerajšnjim so odpravili na madjarski obmejni postaji Szob neki tovorni vlak na Češkoslovaško. Vodil ga je češkoslovaški strojevodja Skatel. Ko je pasiral vlak obmejni most preko reke Eipel, se je veriga med lokomotivo in tenderjem pretrgala. Strojevodja, ki je stal baš v onem trenutku na deski med lokomotivo in tenderjem, je padel na tračnice. Sedemnajst voz ga je raztrgalo na kose. Kurjač, ki je padel sicer tudi z deske, se je obdržal na verigi, vendar pa mu absolutno ni bilo mogoče, da bi bil splezal na s polno paro drvečo lokomotivo. Vsled tega je drvela lokomotiva dalje brez vodnika. Na prihodnji postaji je niso mogli ustaviti. Avizirali pa so tretjo postajo Parkany, kjer je skočil neki strojevodja z zaničevanjem smrti na skozi postajo drvečo lokomotivo ter vlak ustavil.

— **Razbojniški napad v bližini Pariza.** Marcel Moulinot se je peljal te dni s svojo soprogo in svojim sinčičem v avtomobilu v pariško okolico. Nedaleč od mesta v gozdu je moral avtomobil ustaviti, ker je bilo položeno preko ceste drevo. Tedaj je planil iz gozdiča neznan individij z revolverjem v roki ter zahteval, da mu izroči Moulinot denar. Moulinot mu je vrgel svojo listnico. Ko se je ropar sklonil, da bi jo pobral, je potegnil tudi Moulinot revolver ter oddal na lopova strel. Ker ga ni pogodil, je oddal ropar nanj strel ter ga na mestu usmrtil, nakar je v gozdu izginil. Policija roparja doslej še ni mogla izslediti, dasi ga iščejo najspretnejši detektivi.

— **Roparski napad 15 letnega gimnacijca.** Te dni je bila napadena v Stralsnudu na slabo razsvetljeni ulici kontoristinja Elizabeta Kalk. Napadalec jo je udaril z bokserjem po glavi ter ji hotel iztrgati ročno torbico. Ko je prihitel Elizabeti Kalk na pomoč krepak možakar, je storilec pobegnil. Pozneje je javil na policiji, da nima kje prenočiti. Ko so si ga bližje ogledali, so ugotovili, da je identičen z iskanim roparjem. Bil je 15 letni gimnazijec Eberhard Glaser iz Berlina. Dečko je ukradel svojemu očetu 380 mark, nakar se je podal v svet. Ker mu je pa zmanjkalo v Stralsundu denarja, si ga je hotel pridobiti z roparskim napadom.

— **Mož jo je ubil, ker na kongresu ni ničesar zaslužila.** Sovjetsko ruski listi poročajo: Kmetica Marija Kovalčuk iz Kronstata v vladivostoški guberniji se je udeležila kot delegatinja ženskega kongresa v Moskvi. Ko se je vrnila domov, je zanteval njen mož od nje denar, ki naj bi ga po njegovem mnenju na kongresu zaslužila. Nastal je prepir, ki je koncal s tem, da jo je mož na zverinski način s sekiro ubil. Možakar se je po dejanju obesil.

— **Ljubavna tragedija francoske igralke.** — Slavna pariška igralka, 33-letna umetnica C. France, znana krasotica, se je zastrupila te dni iz nesrečne ljubezni s svetilnim plinom. Njen samomor je izzval v Parizu veliko senzacijo, to pa tem bolj, ker je bila nesrečna deklica splošno priljubljena.

— **V Jeruzalemu se je pojavil nov Mesija.** Kot poroča »Temps«, se je pojavil v Jeruzalemu nov židovski Mesija. Več njegovih pripadnikov zatrjuje, da so ga videli na lastne oči, ko je delal čudeže. Neka devojka se je v njega tako »zatreskala«, da mu je nosila vsak dan hrano. Njeni stariši, ki so bili bolj realističnega naziranja, so skušali dečka pregovoriti, da naj bo pameten in naj se odreče svojemu božjemu poslanstvu. Mladenič je ostal trdoglav. Ker je vsled tega zaljubljena deklica zblaznela, so ga ovadili njeni stariši policiji, ki ga bo najbrže ozdravila . . .

— **Smrt možakarja, ki je 30 let molčal.** Iz Varšave poročajo: V Csortku je umrl te dni bivši trgovec in rabinec Frommer, ki se je pred 30 leti zaklel, da ne bo izpregovoril do smrti besedice več. Čudak je živel ves ta čas zgolj za molitev in svete knjige. To je pa prišlo tako-le: Frommer je preklel pred 30 leti svojo ženo ter rabil pri tem frazo, da naj živa zgori. Kmalu nato je eksplodiral v njegovem skladišču bencin. Pri tej priliki so zgoreli njegova žena in njegova dva otroka. Eden od njegovih tovarišev »rabincev-čudodelcev« mu je svetoval, da naj se v svrho pokore zaobljubi, da ne bo svoje žive dni izpregovoril niti besedice več. Frommer je ubogal ter ostal svoji besedi zvest.

Ljubljana.

l— **Avstrijski konzul v Ljubljani g. dr. Hermann Pleinert** se je vrnil z dopusta ter prevzel zopet vodstvo poslov na konzulatu.

l— **Iz policijske službe.** Za arhivskega uradnika 1. skupine III. kategorije sta imenovana pri ljubljanskem policijskem ravnateljstvu uradnika Maks Jelenc in Anton Jurca.

l— **Uganka!** Če kupim 20 »Vardar« cigaret, sem že navajen, da najdem najmanj 1 »Zeta« vmes. Nikdar se mi pa še ni pripetilo, da bi našel med 20 in tudi magari več »Zeta« eno samo »Vardar«. Kaj je to?

l— **Društvo državnih pisarniških uradnikov za Slovenijo v Ljubljani** ima dne 15. januarja 1928 ob 8. uri zjutraj v restavraciji Miklič v Kolodvorski ulici svoj redni letni občni zbor.

l— **Javen shod železničarjev.** V nedeljo ob pol 10. uri dopoldne se vrši v dvorani Kazine javen železničarski shod, sklican po Uruženju jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev, na katerem bodo poročali delegati Centralnega odbora iz Beograda in zastopniki Oblasnih odborov o sledečih zadevah: 1. Položaj železničarjev v obče. 2. Delavski pravilnik (z veljavnostjo od 31. decembra 1927 je za pomožno osebje državnih železnic uveljavljen z zakonom o državnem prometnem osebju iz l. 1923 predviden delavski pravilnik, ki določa plače, službeno razmerje in pokojninske odnose železniškega pomožnega osebja). 3. Komercijalizacija železnic. Vse železničarje pozivamo naj se shoda v čim največjem številu udeleže. — Oblastni odbor UJNŽB.

l— **Drugi simfonični koncert orkestralnega društva Glasbene Matice v Ljubljani** v letošnji sezoni se vrši v pondeljek, dne 5. marca t. l. Na programu so: Borodinova simfonija v h-molu, Škerjančev Preludij in Scherzo ter Rahmaninov: Klavirski koncert s spremljevanjem orkestra. Kot solist nastopi na tem koncertu pianist Anton Trost z Dunaja.

Celje.

c— **Prisilna dražba.** V soboto, dne 14. januarja 1928 ob 9 uri dopoldne se vrši prisilna dražba poslopja ter stavbišča kamnoseške delavnice ob mostu čez Voglajno ob cesti k sv. Jožefu. Dražba se vrši pri okrajnem sodišču.

c— **Dva devetmesečna viničarska tečaja** v času od 15. februarja do 15. novembra 1928 se bodeta vršila pri državnih trtnih nasadih in drevesnicah v Pekrah in v Kapeli. V vsak tečaj se bode sprejelo po deset mladeničev, ki se naj oglase osebno do 1. februarja 1928 pri upravnikih navedenih državnih nasadov. Fantje morajo biti krepki, za vsako kmečko delo sposobni in ne smejo biti stari manj ko 16 in ne več ko 24 let.

c— **Domača veselica v Narodnem domu.** V soboto, dne 14. januarja 1928 ob 20. uri se vrši v spodnjih prostorih Narodnega doma domača veselica v prid dijaške kuhinje. Na sporedu ples in prosta zabava, nastopi tudi domači ruski kvartet Skomaroch. Vstopnina 5 Din.

c— **Podporno društvo za revno otroke v Gaberju** priredi v nedeljo, dne 6. maja 1928 svojo letno tombolo. Vsa bližnja društva se naprošajo, na isti dan ne prirejajo sličnih prireditev in je tozadevna prošnja pri oblasti že vložena.

c— **Imetniki orožnih listov** se opozarjajo, da predlože orožne liste oblastvu, da se jim podaljšajo do 15. januarja.

ZADNJA POT DR. BLEIWEISA.

Kako vsesplošne simpatije je užival pokojni dr. Bleiweis, je jasno dokazala njegova zadnja pot. Pred hišo na Kongresnem trgu se je zbrala velikanska množica ljudstva in ko je bilo opravljeno cerkveno opravilo se je razvrstil sprevod, kakor ga doživlja Ljubljana le, kadar pokopava svoje najboljše sinove.

Zastopniki vseh oblasti z velikim županom dr. Vodopivcem na čelu, dalje vsi zdravniki s predsedstvom zdravniške zbor- dr. Rusom, vse uradništvo OUZD z ravnateljem dr. Bohinjcem na čelu, župan Ljubljane ter številno drugo občinstvo so spremili pokojnika na njegovi zadnji poti.

Žalni sprevod so otvorili nosilci številnih vencev, nato je sledil visoko obložen poseben voz za vence in po duhovniškem vozu četverovprežni gala voz s krsto.

Na pokopališču pri Sv. Križu je bilo po cerkvenem opravilu zadnje pretresljivo slovo od moža, čegar življenje je bilo — en sam delovni dan v blagor bližnjega.

Kratke vesti.

Občinske volitve se bodo vsled novega občinskega zakona vršile poleti po vsej državi.

Papež je izdal novo encikliko, v kateri ostro nastopa proti pankrščanstvu, ki trdi, da so vse krščanske vere v svojem jedru enako dobre in da se zato morejo združiti. Papež pravi, da je samo katoliška cerkev prava in zato more priti do enotne krščanske cerkve le, če se povrnejo v katoliško cerkev vse one, ki so od nje odpadle. Ostro govori papež v encikliki tudi proti modernizmu.

Italijansko-madjarska letalska liga je bila ustanovljena v Rimu. Liga bo imela svoje podružnice v Milanu in na Reki.

Rimski grb je bil te dni izpremenjen. Pod besede »Senatus Populusque Romanus« pride fašistovski liktorski znak.

Italijanski kazenski zakonik mesto turškega je uvedla albanska vlada. Mnogoženstvo je sedaj v Albaniji prepovedano.

Bolgarski državni proračun znaša 6300 milijonov levov in je za 10 odstotkov manjši od lanskega.

Bolezen Vintile Bratiana je tako resna, da bo moral najbrže odstopiti kot predsednik vlade.

V Pinsku se je vršilo zborovanje litovskih komunistov, ki so zahtevali, da sovjeti poleg že obstoječe poljske komunistične republike v Rusiji ustanove še litevsko komunistično publiko.

V Vilni bo sredi januarja otvorjena 5. poljska radio - postaja, ki je prva radio - postaja na vzhodni Poljski.

Trocki, ki ga je Stalin izgnal v Astrahan, je izjavil, da ne odide iz Moskve, ker je tu njegova prisotnost potrebnejša. V Astrahanu bo odšel le, če bo s silo odveden.

Deportirancem je sovjetska vlada dovolila za prehrano mesečno **devet rubljev.** Car je izgnance boljše plačal.

Sovjetska vlada demantira vest o izgnanstvu Trockega.

Angleške parlamentarne volitve bodo najbrže šele v januaruju 1929.

Angleško zunanje ministrstvo je sporočilo tajništvu Zveze narodov, da bo predložilo v doglednem času popolen načrt za ohranitev svetovnega miru.

Združene države so v preteklem letu izvozile za 151 milijonov zlata, uvozile pa za 7 milijonov. Evropske države so dolžne ameriški Narodni banki sedaj 200 milijonov dolarjev zlata.

V Nicaragui se vstaja proti Amerikancem vedno bolj širi in so morali Amerikanci poslati nove čete. Situacija pa še ni v njihovih rokah.

Beležke.

RADIKALNI ČRNOGORCI.

Včeraj je imela naša skupščina čisto posebne vrste senzacijo. V Beograd je namreč prišel ponosni Črnogorec Gjurovac, da ubije črnogorskega demokratskega poslanca Andrija Radovića, ker se ne briga dovolj za Črno goro. Že več mesecev žive namreč Črnogorci samo še od trave in raznih zelišč in to sredi zime. Radović kot Črnogorec bi moral to vedeti in izposlovati od vlade podporo in pomoč.

Da ne žive Črngorci predobro, je znana stvar in da junačenje Črnogorcev ne more tega stanja zboljšati, enako znano. Res pa je tudi, da se vlada briga za Črnogorce večinoma le ob volitvah, ko ni na dnevnem redu samo osuševanje Skadrskega jezera, regulacija Bojane, zgraditev železnice v Boko Kotorsko in slično, temveč tudi še cel kup drugih obljub, ki so pa takoj pozabljene, ko so volitve končane. Toda kljub temu je nastop črnogorskega politika tudi za naše balkanske razmere malo prehud.

Če bi se sličnega recepta oprijele tudi druge pokrajine, potem bi mogli biti poslanci le še ljudje, ki streljajo hitreje ko volivci. Naša skupščina pa bi postala pravi Wild - West. Če bi pa v tem slučaju dobili volivci kaj več od vlade, pa zelo dvomimo, ker potem šele, ko bi bili poslanci zavarovani s poslansko imuniteto in z revolverji bi bili šele pravi gospodje.

Vse skupaj pa je nad vse zgovoren nauk, na kako primitivni stopnji je še politična naobrazba naših suverenih volivcev. Pravi ljudje odločujejo pri nas o sestavi parlamenta.

ZAMUJENA PRILIKA.

V nedeljo se prične kongre demokratske stranke, »Slovenski Narod« pa nima niti črke o vladni krizi. Odkod ta velikanska nemarnost, da ne izkorišča »Slov. Narod« tako izredno lepe prilike ter piše na kilometre dolgo o neizogibni vladni krizi. Ali se je pa morda »Slovenski Narod« ustrašil svojih lastnih prorokovanj, ki imajo to znano posebnost, da se nikdar ne uresničijo?

Ali pa si je vzel k srcu naše pripombe in ga je postalo sram, ko smo se mu vsak dan tako škodoželjno smejali?

Torej, kaj je z vladno krizo, cenjeni kolega iz Knaflove ulice?

POKOJNI DR. BLEIWEIS IN SLOVENSKI LISTI.

Kakor smo že na kratko omenili, si je pridobil pokojni dr. Bleiweis tudi velikih zaslug s svojim sotrudništvom pri slovenskih listih in s svojimi temeljitimi poljudno znanstvenimi članki.

Ali tudi za politično življenje je pok. dr. Bleiweis živo zanimal in z globoko premišljenimi članki tudi aktivno posegel v politično življenje, čeprav je iz razumljivih vzrokov pisal anonimno. Ker je bil oster in objektiven opazovalec so imeli njegovi članki vedno velik odziv.

Z ozirom na pisanje mladinskega popoldevnika pa moramo konstatirati, da je bil dr. Bleiweis eden najbolj zvestih prijateljev »Narodnega dnevnika«, ki je objavil tudi več njegovih političnih člankov. Kot nad vse korekten mož je dr. Bleiweis ostro obsojal vsako nekorektno politično borbo in to je bil vzrok, da je bil v ostrem nasprotju z vladajočo liberalno stranko in da je odločno odobraval naš boj. Zato je tudi po znani spremembi v znanem listu prenehal z rednim sotrudništvom pri njem.

Resnici na ljubo smo morali to omeniti in upamo, da bo to vsa resnicoljubna javnost le odobravala.

——

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA

Drama.

Začetek ob 20. uri zvečer.

Petek, 13. januarja: **»Boljši gospod.«** Red C.
Sobota, 14. januarja ob 15. uri popoldne: **»Mnog hrupa za nič.«** Dijaška predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 15. januarja ob 15. uri popoldne: **»Snegulčica in škratje.«** Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 15. januarja ob 20. uri zvečer: **»Ukročena trmoglavka.«** Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, 15. januarja ob 15. uri popoldne:

Opera.

Začetek ob pol 20. uri zvečer.

Petek, 13. januarja: Zaprto.
Sobota, 14. januarja: **»Madame Butterfly.«** Gostujeta ga. Staller-Stotter in baritonist Neralić. Red A.

»NAŠE GORICE.«

1. številka II. letnika tega prvovrstnega ilustriranega mesečnika za pospeševanje kmetijstva se te dni razpošilja. »Naše Gorice« so glasilo Vinarskega društva v Mariboru in obravnavajo vse panoge kmetijskega gospodarstva prav izčrpno in temeljito. Ta strokovni list bi moral imeti vsak kmetovalec, vsak viničar, vsaka šola, pa tudi vsak poslanec in inteligent sploh, ki se kot prijatelj dobre kmetijske stvari za taka gospodarska vprašanja mora zanimati. Vsa pojasnila daje Vinarsko društvo v Mariboru, na ogled pa se »Naše gorice ne pošiljajo, ker mora vsakdo neznatno članarino, odnosno naročnino (letos 30 Din, lanski kompletni letnik stane samo 20 Din, elegantne platnice zanj pa 19 Din) plačati vnaprej. Kdor hoče dobro naložiti to skromno vsotico, naj stopi v krog čitateljev »Naših goric«, kar mu bo neslo tisočere obresti!

Sport.

Od litijske podružnice SPD organizirani smuški tečaj na Sv. Planini nad Trbovljami je ob obilni udeležbi — 34 smučarjev in smučark — v polnem teku. — Navzlic nepričakovano veliki udeležbi se je posrečilo marljivemu gospodarju planinske koče g. župniku Drešarju nuditi vsem ne samo dobro in ceneno hrano ob najlepši postrežbi, ampak tudi preskrbeti vsem potrebno število postelj in ugodno prenočišče, za kar mu smuški tečaj izreka najlepšo zahvalo. — Dasiravno je bilo mnenje raznih črnogledov, da se bodo udeleženci tečaja smukali po vodi, je ves čas vreme ugodno in smuka izborna. — Domači lekarni se še ni nudila prilika, da bi stopila v funkcijo navzlic številnim »pikam«, za katere skrbijo začetniki. Razpoloženje izborno, smeha obilo. — Že danes lahko trdimo, da se bo tečaj končal v splošnem zadovoljstvu in da bo Badjurov smuški tečaj na Sv. Planini postal tradicija, kakor oni v Kranjski gori. — Vse, ki še oklevajo in katerim je Kranjska gora predaleč in predraga, pa pozivljamo na vesel smuk na Sv. Planino. Ne bo jim žal. — Smuški tečaj litijske podružnice SPD.

Amerikanska plavalka Marta Norelius je v krasni formi. Pri treningu za olimpijske igre je dosegla v Bermudi na 500 m s 7:22.2.

Amerikanski uspehi v l. 1927. V pretečenem letu so postavili Amerikanci 29 novih lahkoatletičnih rekordov. Med njimi so sledeči svetovni rekordi: Chester Bowmann je pretekel 100 y 9 $^{3}/_{5}$ sek., John Pibson 440 y lese 52$^{3}/_{5}$ sek., Carr je dosegel v skoku ob palici 14 čevljev (4·42 m), Elkins pa si je priboril v desetoboju 7574·42 točk. V splošnem so uspehi amerikanskih lahkoatletov v pretečenem letu najboljši od leta 1920, tako da so izgledi Amerikancev za amsterdamsko olimpijado zelo ugodni.

Mussolini je preživel božične praznike v krogu svoje rodbine v vili Borghese pri Rimu. Na naši sliki ga vidimo jahajočega na izprehod na konju.

Lacostejev predlog. Sedaj, ko si je Francija priborila Davisov pokal, ga hoče seveda tudi obdržati. V to svrho je sklenil francoski teniški savez na predlog Lacosta, da priredi izbirne tekme med verojetnimi (probables) in možnimi (possibles) igralci. Izbrani igrači se bodo morali podvreči specijelnemu treningu pod vodstvom profesijonalov Alberta Burke in Darsonvala. Slednji je bil Laoostov trainer.

Kakšen mora biti teniški turnirski igrač, o tem piše prav zanimivo ameriški prvak Tilden: »Kaka svojstva mora imeti ta igrač? Trdno voljo do zmage. Njegovo geslo je: Premeni vedno svojo igro pri porazu in posledica tega je, da si tvoj nasprotnik v trenutku, ko misliš, da si ga že popolnoma premagal, izbere nov način napada, ki prekucne vso tvojo teorijo. — Kako se to stori, dokazuje Tilden na podlagi nekaterih slavnih tekem V tekmi za Davisov pokal leta 1920 v Novi Zelandiji je vodil Norman Brookes proti M. Johnstonu z jednim setom in 5 : 2. Johnston je igral do tega trenutka iz osnovne črte. Ko mu je žugal poraz, je opustil vsako opreznost in je pri vsaki priložnosti dirjal proti mreži. Ta nenavadna sprememba taktike je presenetila Brookesa, sama en trenutek je odpovedal. Toda ta trenutek ga je uničil. Navedel bi lahko še nešteto takih iger, ki vse dokazujejo resnico gesla: Spremeni vedno svojo igro, če čutiš, da se ti bliža poraz. Ravno tako resničen je pa nasprotni stavek: Ne izpremeni nikoli svoje igre, če si v premoči.«

Oče in sin v tekmovalnem boju. Pri hitrostnem drsanju na ledu v Helsingforsu se je primeril nenavaden slučaj. Evropski prvak za leto 1924 Skutnabb je tekel s svojim dvanajstletnim sinom v tekmi na 5000 m, kjer sta dosegla oba prva mesta. Skutnabb sen. je pretekel progo v 9:15.4, njegov nadebudni sinko pa v 9:36.9, kar je z ozirom na njegovo mladost gotovo lep uspeh. — Izvanredne čase sta dosegla Mathiesen in Ballangrund. Mathiesen je rabil za 500 m 44·7 sek., Ballangrund pa za 5000 samo 8 min. 41 sek.

Prijavni seznam za letošnjo teniško tekmo za Davisov pokal vsebuje vedno več tekmecev. Čeravno poteče prijavni termin šele 31. t. m., se je doslej prijavilo že 19 narodov in sicer 15 za evropejski, 4 pa za amerikansko cono. Za Evropo so prijavili: Nemčija, Avstralija, Belgija, Avstrija, Italija, Grška, Anglija, Poljska, Švica, Ogrska, Češkoslovaška, Holandska, Jugoslavija, Norveška, Fin-

Modno pismo.

1. Naš prvi model je iz krepdešina. Barva je morsko-zelena. Kot materijal se lahko uporablja tudi platno.

2. Kot materijal za ogrtač se uporablja sukno odgovarjajoče barve.

3. Drugi ogrtač je zelo širok in komoden. Izdelan je iz sivega sukna. Ovratnik in manšete so okrašene s sivim astrahanom.

4. Toaleta pod ogrtačem je iz sivega krepdešina.

Torbice so moderne iz jelenove kože, okrašene so pogosto z imitiranimi diamanti.

Za sport in izprehod se nosijo čevlji iz krokodelove kože, ali pa komodni čevlji iz sivega usnja.

Lasje so moderni nekoliko daljši. Frizura je večinoma ondulirana.

Klobuki so še vedno majhni.

Zadnja novost so tudi toalete iz krepdešina, spodnji konec ni obrobljen.

——

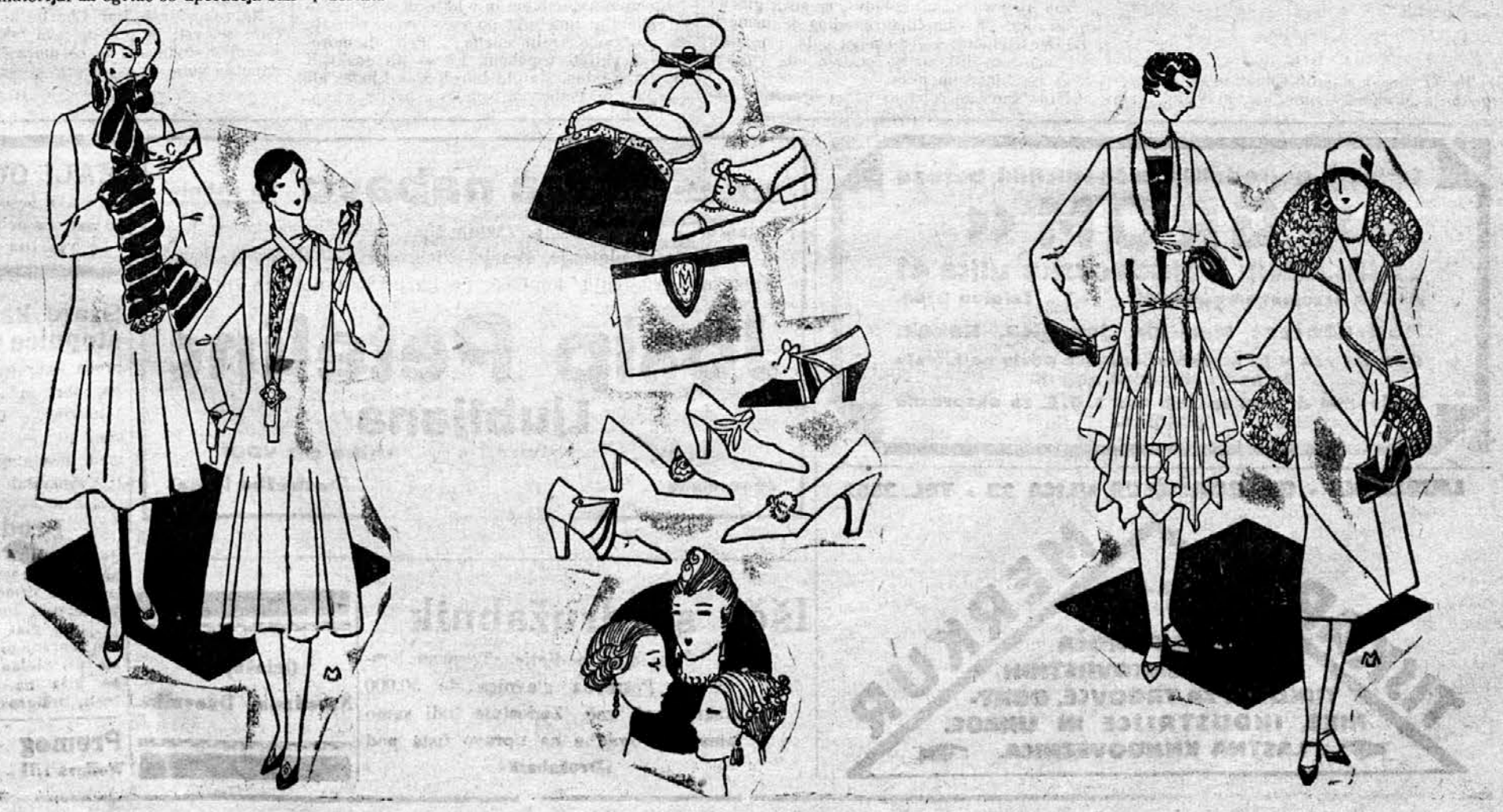

ska. Za ameriško cono pa: Zjedinjene države, Mehiko, Čile, Philippini. Od lansko leto prijavljenih držav še niso prijavili svoje vdeležbe: Južna Afrika, Britska, Indija, Danska, Švedska, Portugal, Rumunija, Španija, Irska, Japonska in Kanada.

Ob priliki zadnje poplave na Angleškem je bilo najtežje prizadeto mesto Canterbury. Naša slika kaže reširna dela v poplavljenem mestu.

Gospodarstvo.

IV. VINSKI SEJEM »LJUTOMERČANA« V SREDIŠČU OB DRAVI,

se vrši dne 24 januarja 1928 ob 11. uri dopoldne v obširni zadružni kleti in gornjih prostorih te hiše, 20 minut od kolodvora.

Vinskim kupcem se bodo nudila najboljša vina slavnega ljutomersko-ormožkega vinogorja vseh leg, vrhov in vrst. Posebno letos se izplača, da obiščete ta stari in dobro vpeljani vinski sejem, ker je lanska vinska kapljica res izborne kakovosti, in se Vam bo nudil najboljši pregled čez razpoložljive množine vinskih sort od navadnega do najfinejšega blaga.

Za polovično vožnjo je zadruga že zaprosila. Za tople jedila in prostore bo izdatno preskrbljeno. Vozovi, oziroma sani na kolodvoru na razpolago.

Obiščite torej sigurno ta IV. vinski sejem v Središču. Cene bodo zmerne in blagu primerne, kakor prejšnja leta, ko se je ta dan prodalo na tisoče hektolitrov ljutomerskih vin.

× **Mednarodni semenj v Poznanju.** Mednarodni semenj v Poznanju (Poljska) se vrši letos od 29. aprila do 6. maja. Pogoji za razstavljalce so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

× **Lesni kongres v Lyonu.** V Lyonu se vrši od 4. do 7. marca 1928 kongres lesne industrije. S kongresom je združena razstava lesa in lesnih izdelkov ter vseh sredstev za izboljšanje in pospeševanje lesne produkcije. Kongres se vrši v času vsakoletnega mednarodnega sejma, ki se priredi letos od 4. do 18. marca.

BORZE
dne 12. januarja 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Berlin 13.515 — 13.545 (13.53), Curih 1092.9 — 1095.9 (1094.4), Dunaj 8 do 8.03 (8.015, London 276.5 — 277.3 (276.9), Newyork 56.66 — 56.86 (56.76), Praga 168.05 — 168.85 (168.43), Trst 299.5 — 301.5 (300.5).

Zagreb. Amsterdam 22.92 — 22.98, Barcelona 9.68 — 9.72, Dunaj 8 — 8.03, Berlin 13.515 — 13.545, Milan 300 — 302, London 276.5 — 277.3, Newyork 56.653 — 56.853, Praga 168.05 — 168.85, Curih 1092.9 do 1095.9; dolarji 56.05 — 56.25.

Curih. Beograd 9.14, Berlin 123.56, Newyork 518.95, London 25.30, Pariz 20.4025, Milan 20.455, Praga 15.38, Budimpešta 90.75, Bukarešta 3.20, Sofija 3.745, Varšava 58.20, Dunaj 73.20.

Efekti.

Ljubljana. Celjska 164 — 0, Ljubljanska kreditna 135 — 0, Kreditni zavod 160 — 0, investicijsko 86 — 86 (86), Vevče 135 — 0, Stavbna 56 — 0, Šešir 125 — 0, Ruše 265 do 280.

Blago.

Ljubljana. Les: Zaključeni so bili 4 vagoni, in sicer 1 vagon bukovih plohov, naravnih, ostrorobih, I., II., 27—100 mm, fco vagon nakl. post. po 700 in 3 vagoni tramov, merkantilnih, 3/3—6/8, 4 m, po kupčevi noti, fco vagon meja po 280.

NA SODNI DAN SE BO VSE IZVEDELO.

V ruski vasi Kolovo je pridigal religiozen fanatik že mesece, da bo dne 31. decembra 1927 konec sveta. Pridobil je tekom časa veliko število tepcev, ki so mu verjeli. Na Silvestrov večer so hodili njegovi pristaši, pojoči psalme in žalne pesmi, v procesiji po vasi. Ostali prebivalci vasi so pričakovali napovedani sodnji dan s skepso. Proroku pa je prišel na pomoč slučaj. V bližini vasi je izbruhnil v skednju velike pristave ogenj. Svit plamenov je pobarval nebo krvavordeče. Ko je zagledal krvavordeči svit na nebu vaški nočni čuvaj, je bil prepričan, da je to prvo strašno znamenje, da se bliža res ura sodbe. Kot blazen je jel dirkati po vasi in iz vsega grla je kričal: »Sodnji dan je prišel!« Vaščani — tudi oni, ki so bili prej skeptični — so poskakali taki, kakršni so bili, iz postelj ter prihiteli prestrašeni na prosto. Četrt ure je minil za četrtom, ker pa začetka zadnje sodbe le ni hotelo biti, so sklenili lahkomisleni ljudje, da bodo zadnje ure svojega življenja dostojno proslavili.

V nalici in poželjenju po zadnjih zemeljskih užitkih večina ljudi ni mislila na to, da bi se oblekla kot se spodobi. Ljudje so sedeli, stali in ležali zaviti v najbolj neverjetne cunje. Izginili so vsi oziri, vsa previdnost in vsa potubnjenost. Skrivni ljubezenski parčki niso skrivali svojih ljubezenskih razmerij več in marsikateri oče in marsikatera mati sta bila hudo iznenadena, ko sta zagledala svojo hčerko, o kateri sta mislila, da je nepremagljiva trdnjava, v naročju tega ali drugega mladega pobiča. Marsikateri zakonski možiček se je prepričal, da je ljubila njegova »krepostna« ženica tudi druge in opazoval je, kako neženirano je dajala njegova golobičica izraza svojim ljubezenskim čustvom, do katerih je imel po božjih in človeških postavah pravico edino on, napram drugim. Toda za moralične refleksije ni bilo več časa. Nebo se je rdečilo bolj in bolj. Preostali rok zemeljskega življenja se je bližal bolj in bolj koncu, s tem je pa raslo bolj in bolj poželjenje po uživanju življenja. Alkohol je storil svoje in kmalu ni bilo v vsej vasi nobenega treznega človeka več. Ljudje so kričali in rajali, dokler ni popadala večina izčrpana na tla in zaspala. Na svoje veliko začudenje so se ljudje zjutraj zopet zbudili. S fizičnimi in moralnimi mački: Spomnili so se, da pri dogodkih prejšnjega večera niso računali s tem, da bodo še dalje živeli, spomnili so se, da je prišlo marsikaj na dan, kar bi bilo smelo postati očitno šele na sodnji dan. Končno so se udali v usodo, da je treba dalje živeti. Obračunali so s svojimi ženicami in hčerkami. Prerok pa jo je moral pred sigurnim maščevanjem blamiranih žensk urnih krač odkuriti, sicer bi se mu bila slaba godila.

— Milostiva, kako se pravi po angleško »razbit«?
— Broken. —
— Milostiva, seorska vaza v salonu je — »broken«!

Charlie Chaplin.

Mack Gennett ni bil zadovoljen s prvimi nastopi Chaplina in je že obžaloval, da ga je vzel v službo. Slednjič mu je Chaplin napravil predlog, da hoče sam uprizarjati filme, v katerih bo nastopal. Drugi igralci so se temu predlogu smejali, toda Mack Gennett je pristal nanj, saj ni tvegal drugega, kot izgubo par sto metrov filma. Kmalu je spoznal, da je zadel pravo, kajti filmi, ki jih je insceniral Chaplin, in v katerih je obenem sam nastopil, so imeli velikanski uspeh. Ves filmski trg se je vprav trgal zanje in Mack Gennett je delal ogromne dobičke. Petnajst ali dvajset milijonov dolarjev, ki jih ima danes, to premoženje so mu v veliki meri prinesli prvi Chaplinovi filmi.

Že v teh prvih filmih nam odkriva Chaplin nekatere skrivnosti svoje metode igranja. V njej ima opazovanje vedno večjo vlogo, enako kakor tudi posnemanje resničnega življenja. Postal je eden velikih slikarjev vsakdanjega življenja, eden njegovih najbolj točnih analitikov, ki z vprav neizprosno resničnostjo karikira vse življenske hibe.

Kake velike vrednosti so bili že prvi Chaplinovi filmi je razvidno iz dveh razlogov. Prvič iz tega, da so imeli velikanski uspeh pri otrocih, in otroci so najboljši opazovalci, in drugič iz tega, da je Chaplin prodal enajst let po folmanju pet svojih najstarejših filmov za en milijon dolarjev. Vprizoritev teh filmov ga pa l. 1919 gotovo ni stala več kot tisoč dinarjev. K temu omenimo še, da so se lani igrali ti štirinajst let stari filmi z zelo velikim uspehom po pariških kinematografih.

6. poglavje.

Dvig.

Ko je koncem l. 1913 Chaplinu potekla pogodba z Mackom Gennettom, ni vedel, kam bi se obrnil, toliko ponudb je bil dobil od raznih velikih filmskih tvrdk. Postal je bil slaven in vsi so se trgali zanj, vedoč, da prinašajo njegovi filmi ogromne svote denarja.

Charlie se je slednjič odločil za Essanay Company iz Chicaga. Sklenil je pogodbo za snimanje dvanajstih filmov za lep honorar 6250 dolarjev na teden.

Toda edino prvi film te serije so snimali v studiju Essanay Company-je v Chicagu. Tamošnje podnebje je bolj primerno za prašičjerejo kot za snimanje živih slik in zato je Charlie dobil dovoljenje, da gre v Kalifornijo snimati enajst ostalih filmskih trakov. Delal je te filme do konca l. 1915. Vsi ti filmi so bili veseli filmi, a že tedaj je mislil Charlie na vprizoritev dram. Vendar pa do izvršitve te misli tedaj še ni prišel. Njegova partnerica je bila v onem času Edua Purviance, ki mu je bila zvesto udana in ravno potom njega napravila krasno karijero.

Charlie jo je odkril za kino. Edna Purviance je bila ljubka mlada blondinka modrih oči in ni imela pojma o kinu. Rojena je l. 1894 v Paradise Valley na skrajnem zapadu Amerike. Študirala je najprej v Nevadi, kjer je imel njen oče rudokope, pozneje pa v San Fracisku, in postala je učeno dekle. Nekega večera, imela je tedaj že enaindvajset let, ji je bil v družbi slučajno predstavljen Charlie Chaplin. Bila je tedaj že končala svoje izpite in stopila kot sotrudnica v velik dnevnik v San Francisku.

Chaplin je kar zastrmel, ko je stopila mlada dama predenj. V trenotku je spoznal, da mu jo je usoda odločila za partnerico na njegovih filmih in takoj ji je ponudil, naj postane njegova »leading-lady«, njegova glavna soigralka. Ta Chaplinov predlog je usmeril Ednino življenje v čisto nova pola. Chaplinu se ima zahvaliti, da je postala ena velikih zvez na filmskem nebu.

Edna Purviance pa ni edina filmska zvezda, ki jo je odkril Charlie. Med drugimi se mu ima zahvaliti za svojo karijero tudi mali Jackie Coogan.

V tistem času so nastali slavni filmi: »Charlie se hoče poročiti«, »Charlie kroka« in »Šampijon Charlie«.

Ko je bila serija Essanac filmov končana, je bil Chaplin že precej visoko v svoji umetniški karijeri. Mislim, da ne bom nikogar neprijetno dirnil, če ga primerjam z Molierom v času, ko je napisal Les précieuses ridicules. Kajti čeprav so bili filmi, ki jih je bil igral do l. 1916, izborni, je treba vendar reči, če jih primerjamo z naslednjimi, da so bili le neke vrste ponavljanje in poskusi, ugotoviti točnost psihološke dokumentacije in možnosti njenega vpliva na občinstvo.

Ko je bila potekla pogodba z Essanay Companyjo se je udal Charlie zabavi in udobnemu življenju. Tri mesece je tako počival in se dobro imel. Marca 1916. se da nanovo angažirati in sicer pri Sone Star Mutual Companiy zajedno z Edno Purviance, koje talent se od dne do dne lepše razvija. Delo pri tej kompaniji je prineslo Charlieju svetovni sloves. Dvanajst let je od tega, odkar sta Charlie in Edna sodelovala pri seriji filmov, ki bo ostala za vedno nova. Kot pred dvanajstimi leti igrajo danes te filme z enakim ogromnim uspehom po vsem svetu, da celo, recimo ravno, da občinstvo se tedaj ni tako splošno navduševalo za te filme kot danes. To je vsekakor najboljši dokaz za neminljivo vrednost teh filmov. Dvanajst let je preteklo, odkar so bili posneti prvi izmed teh filmov, dvanajst let, v katerih se je nema umetnost obogatila z uprav neverjetnim tehničnim napredkom in v katerih so se lahko brezštevilni umetniki po vsem svetu skušali, da postanejo kralji smeha... Priznati moramo, da kljub uspehom, ki so jih zaslužili Buster Keaton, Harold Lloyd, Max Linder ali pa Pat in Patachon, vendar Charlie Chaplin daleko pred vsemi izziva najbučnejši smeh in to v vseh deželah in pred najrazličnejšim občinstvom.

Mislim, da ni treba ničesar več, da se o umetniški vrednoti Chaplina prepričajo tudi oni, ki vidijo v njem samo klovna, kateri je bolj spreten kakor drugi.

Če jih pa ne moremo prepričati, da je njih mnenje napačno, potem naj si ogledajo »Mutual« serijo njegovih filmov, ki jih ravnokar po vsej Evropi ponosno kažejo in od katerih bo eden ali drugi gotovo tudi predvajan v naših kinematografih. To je serija dvanajstih filmov, ki jih je Chaplin posnel v kratkem času enega leta, kar je vsekakor za take izborne slike rekord. To so sledeči filmi: The Floorwalker (Prodajalec), The Adventurer (Begunec), The Tramp (Postopač), One A. M. (Charlot kroka), The Pawnshop (Zastavljalnica), Easy Street (Charlot omalovažuje ali Policaj), The Cure (Charlot v zdravilišču), The Fiereman (Gasilec), The Ring (Charlot se drsa), The Immigrant (Izseljenec), The Count (Charlot in grof), Behind the Screen (Charlot kot strojnik).

V vseh teh filmih se nahaja neizčrpno smešno posnemanje vsakdanjega življenja.

V filmu »Prodajalec« Clarlie koketira — na način, kot zna samo on — z voščeno lutko, podere izložbo, se prekopicuje na premikajočih se stopnicah, se ruje s tatovi, stražniki in vrati in pleše kot le on sam zna plesati.

Charlie kot »Postopač« je vprav nedosegljivo sentimentalen. Igra gosli svoji mali, ubogi Edni, ki jo je našel v družbi potujočih komedijantov.

Neprekosljiv je tudi Charlie kot »Drsalec«. Suče se, vrti in prekopicava tako mojstrsko v svoji nerodnosti, da se mora človek, ki je najlabše volje na svetu prav prisrčno smejati.

(Dalje prih.)

Carinsko posredniški in špedicijski bureau
»GROM«
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41
Naslov brzojavkam: „GROM". Telefon 2454.
Podružnice: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.
Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Na drobno **Vir za nabavo** Na debelo
Galanterija čipk, vezenin, raznih žnor, svilenih trakov. Volne in bombaža za pletenje, škarje, žlice, noži. — Kompletne potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in tapetnike, le pri:
Josip Petelinc
Ljubljana
ob vodi
Cene nizke! Postrežba točna!

MALI OGLASI.
Za vsako besedo se plača 50 par. Za debele tiskane pa Din 1.—.

Stare kamenite stopnice in vrata
proda Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani — Beethovnova ulica 10. — Informacije med uradnimi urami v :: zbornični pisarni. ::

Prodam
dve boljši 4 vrstni harmoniki, in sicer dvo- in triglasno firme Lubas. — Harmoniki imata lep in prijazen glas in sta dobro ohranjeni. Naprodaj sta pri Štefanu, 5. mestna hiša na Kobariđski cesti, Bežigrad, Ljubljana.

Premog - Čebin
Wolfova 1/II. - Telef. [illegible]

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552
TISKARNA MERKUR
TRG.-IND. D. D.
SE PRIPOROČA ZA TISK VSAKOVRSTNIH TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRTNIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.
LASTNA KNJIGOVEZNICA.

Išče se družabnik
za dobro idoče podjetje »Tovarna bonbonov«. Potrebna glavnica do 50.000 dinarjev ali več. Zadostuje tudi samo jamstvo. Ponudbe na upravo lista pod »Družabnik«.

Oglašujte v Narodnem Dnevniku.

Izdajatelj: Aleksander Železnikar. — Urejuje: Vladimir Svetek. — Za tiskarno »Merkur« odgovoren: Andrej Sever. Vsi v Ljubljani.